

หลากหลายแนวคิด

อุกฤษ มงคลนาวิน

เล่ม ๑

สิทธิและสถานภาพ
ทางกฎหมายของสตรีไทย

หลากหลายแนวคิด

อุกฤษ มงคลนาวิน

เล่ม ๑

สิทธิและสถานภาพ
ทางกฎหมายของสตรีไทย

อาร์มภท

หลังจากการจัดทำหนังสือ "ครบรอบหนึ่งร้อยปี นามสกุลพระราชทาน มงคลนาวิน" เมื่อวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๗ แล้ว ได้มีคำริที่จะจัดทำหนังสือในรูปแบบ "หลากหลายแนวคิด อุกฤษ มงคลนาวิน" โดยจะรวบรวมบทความ การบรรยาย การอภิปราย และข้อเขียนอื่นๆ ตั้งแต่กลับจากการศึกษากฎหมายที่ฝรั่งเศสเป็นต้นมา

จากการค้นเอกสารเก่าๆ โดยท่านผู้หญิงมณฑินี มงคลนาวิน ได้พบเอกสารหลายเรื่องเกี่ยวข้องกับเรื่องราวต่างๆ ของบ้านเมือง เช่น เรื่องสิทธิทางกฎหมายของสตรีไทย สถานภาพของสตรีไทยในทางสังคม ในทางการเมือง ฯลฯ ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่ล่วงเลยมาเกือบ ๕๐ ปี

ในเอกสารต่างๆ ที่กล่าวมาแล้ว ได้มีการแสดงข้อคิดเห็น ข้อวิจารณ์ และข้อเสนอแนะไว้มากมาย น่าจะเป็นประโยชน์แก่คนรุ่นหลังในการศึกษาเรียนรู้ เพื่อเทียบเคียงกับเรื่องราวเดียวกันในปัจจุบันว่ามีวิวัฒนาการในทางดีขึ้นบ้างหรือไม่ประการใด

การจัดพิมพ์จะแบ่งเป็นหมวดใหญ่ๆ แต่ละหมวด เล่มแรกนี้จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับสิทธิและสถานภาพทางกฎหมายของสตรีไทย

หวังว่าโครงการจัดพิมพ์หนังสือเรื่องราวต่างๆ "หลากหลายแนวคิด อุกฤษ มงคลนาวิน" นี้ คงจะเป็นประโยชน์ในการศึกษาแก่ผู้สนใจตามสมควร

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'อ. อุกฤษ' (Mr. Ukris).

๑๐ มีนาคม ๒๕๕๘

เมื่อกลับจากการศึกษากฎหมายที่ประเทศฝรั่งเศส ได้มีโอกาส
แสดงความคิดเห็นทางกฎหมายในโอกาสต่างๆ กัน ทั้งโดยการรับเชิญไปพูด
ไปทำการสนทนา เสนอบทความทางสื่อมวลชนเป็นประจำ ดังบทความ
เรื่อง "สถานะทางกฎหมายของหญิงไทย" ซึ่งได้แสดงความเห็นไว้ตั้งแต่
วันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๐๘ ถึงปัจจุบันเวลาได้ผ่านพ้นไป ๕๐ ปี

ในเวลาที่ได้ใกล้เคียงกันได้เขียนบทความเรื่อง สิทธิทางกฎหมาย
ของสตรีไทย ซึ่งเป็นเรื่องคล้ายคลึงกับเรื่อง สถานะทางกฎหมายของหญิงไทย
โดยได้พูดถึงสิทธิการได้สิทธิ และการถูกจำกัดสิทธิโดยกฎหมายซึ่งน่าจะ
ล้ำสมัยและควรมีการปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับการตื่นตัวและการเรียกร้อง
สิทธิความเท่าเทียมกันของสตรีไทย และในท้ายสุดของบทความเรื่องสถานะ
ทางกฎหมายของหญิงไทยได้สรุปว่า "ฐานะของสตรีในประเทศไทยนับวัน
แต่จะสูงขึ้น" โดยได้รับการรับรอง ไม่แต่เฉพาะทางค่านกฎหมายเท่านั้น
แต่สังคมก็ยอมรับอย่างเต็มใจ รวมทั้งวิวัฒนาการในเรื่องสิทธิของสตรี
ในเมืองไทยก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วมาก ถ้าเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน
ในเอเชียแล้ว สิทธิและสถานะของสตรีไทยดีกว่ามากมาย รวมทั้งดีกว่าสิทธิ
ของสตรีในประเทศตะวันตกอีกหลายประเทศเสียด้วยซ้ำ

จึงควรมีความภูมิใจที่เกิดมาเป็นสตรีไทย

การก้าวหน้าเรื่องสิทธิของสตรีไทย ได้มีการเปลี่ยนแปลงที่เป็น
สาระสำคัญในรัฐธรรมนูญปีที่ ๒๕๕๐ ซึ่งได้มีบทบัญญัติรับรอง ความเสมอภาค
ทางการเมืองของชายและหญิง และ สิทธิการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ของสตรี ทำให้ประเทศไทยมีนายกรัฐมนตรีเป็นผู้หญิงและมีผู้แทนราษฎรหญิง

ราว ๑๖ เปอร์เซ็นต์ โดยเทียบกับปี ๒๕๔๔ มีนักการเมืองหญิงอยู่ที่ ๑๑ เปอร์เซ็นต์ ขณะที่ในปี ๒๕๓๕ มีนักการเมืองหญิงอยู่ราว ๔ เปอร์เซ็นต์เท่านั้น

จวบจนถึงปี พ.ศ. ๒๕๕๘ บทบาทของสตรีไทยในด้านการเมือง การปกครองและการบริหารราชการ อยู่ในระดับสูงขึ้นเป็นลำดับ

- คุณหญิงแรม พรหมโบล บุญยประสพ เนติบัณฑิตหญิงคนแรก ของประเทศไทย (พ.ศ. ๒๔๗๓)
- นางอรพินท์ ไชยกาล ส.ส.หญิงคนแรกแห่งประเทศไทย (พ.ศ. ๒๔๙๒)
- คุณนิลวรรณ ปิ่นทอง สตรีไทยคนแรกที่ได้รับรางวัลแมกไซไซ (พ.ศ. ๒๕๐๕)
- นางชลอจิต จิตตะรุทธะ ผู้พิพากษาหญิงคนแรกแห่งประเทศไทย (พ.ศ. ๒๕๐๘)
- นางจินตนา นพคุณ นายกเทศมนตรีหญิงคนแรกแห่งประเทศไทย (พ.ศ. ๒๕๑๒)
- คุณหญิงอัมพร มีสุข อธิบดีหญิงคนแรกแห่งประเทศไทย (พ.ศ. ๒๕๑๖)
- คุณหญิงนันทกา สุประภาคนันท์ ปลัดกรุงเทพมหานครหญิงคนแรก ของประเทศไทย (พ.ศ. ๒๕๑๖)
- ท่านผู้หญิงเลอศักดิ์ สมบัติศิริ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม และนางวิมลศิริ ชำนาญเวช รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย รัฐมนตรีหญิงสองคนแรกแห่งประเทศไทย (พ.ศ. ๒๕๑๙)

- คุณอัมพา ภัทรนาวิก เอกอัครราชทูตหญิงคนแรกแห่งประเทศไทย (พ.ศ. ๒๕๒๐)
- คุณหญิงวิมล ศิริไพบูลย์ ผู้อำนวยการ ชสมก. ผู้บริหารรัฐวิสาหกิจหญิง คนแรกแห่งประเทศไทย (พ.ศ. ๒๕๒๔)
- นางมลิเชียร เพ็งวงษ์ กำนันหญิงคนแรก และ นางสมทรง สุรพันธ์ ผู้ใหญ่บ้านหญิงคนแรกแห่งประเทศไทย (พ.ศ. ๒๕๒๕)
- นางสาวบังอร อิมโอชา เลขาธิการรัฐสภา (ระดับ ๑๑) หญิงคนแรกแห่งประเทศไทย (พ.ศ. ๒๕๒๗)
- นางประสม คำวิชัย นายอำเภอหญิงคนแรกแห่งประเทศไทย (พ.ศ. ๒๕๒๙)
- คุณหญิงจรัสศรี ทีปรัช ผู้ว่าราชการจังหวัดหญิงคนแรก ของประเทศไทย (พ.ศ. ๒๕๓๖)
- นางผาณิต นิติทัณฑ์ประภาศ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีหญิงคนแรก ของประเทศไทย (พ.ศ. ๒๕๔๒)
- นางธาริษา วัฒนเกส ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยหญิง คนแรกแห่งประเทศไทย (พ.ศ. ๒๕๔๙)
- พลเอกหญิง ท่านผู้หญิงอภิรดี ยิ่งเจริญ พลเอกหญิงคนแรก ของประเทศไทยที่เป็นสามัญชน (พ.ศ. ๒๕๔๙)

จากอดีตสู่ปัจจุบัน ความเหลื่อมล้ำทางการเมืองและสังคมระหว่าง หญิงและชายลดลงเป็นที่เห็นได้ชัดเจน ทำให้ในปัจจุบันผู้หญิงมิได้เป็นเพียง ผู้สนับสนุนทางการเมือง หรือเป็นแค่ช้างเท้าหลังเช่นในสมัยก่อน หากแต่ผู้หญิง

มีส่วนสำคัญในด้านการเมืองมากขึ้นจนยกระดับมาถึงผู้หญิงได้ดำรงตำแหน่ง
ทางการเมืองสูงสุด คือ นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ซึ่งได้เป็นทั้งนายกรัฐมนตรี
และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม นับเป็นสตรีไทยคนแรกในประวัติศาสตร์

จึงน่าจะเป็นความภาคภูมิใจของคนไทยทุกคนในความก้าวหน้า
ในด้านสถานภาพของสตรีไทยไม่แต่เฉพาะสตรีเท่านั้น

ทั้งหมดนี้น่าจะเป็นการจุดประกายส่วนหนึ่งให้แก่สังคมตั้งแต่ ๕๐ ปี
ที่ผ่านมา

สารบัญ

อารัมภบท	๓
๑. สถานะทางกฎหมายของหญิงไทย (บทความเขียนเมื่อ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๐๘) คลิปข่าวเรื่องการแก้ไขกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เรื่องครอบครัว	๑๓ ๒๐
๒. สิทธิทางกฎหมายของสตรีไทย (บทความสรุปจากคำบรรยายเมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๑๑) คลิปข่าวสมาคมบัณฑิตสตรีทางกฎหมายออกแถลงการณ์ เรื่องแก้กฎหมายว่าด้วยครอบครัว	๓๑ ๔๔
๓. บทบาทของสตรีไทยทางการเมือง (บทความเขียนเมื่อ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๑๐)	๕๓
๔. ชายหนุ่มคนเดียวแต่งงานกับหญิงสาวสองคนได้หรือไม่ กฎหมายปัจจุบันเกี่ยวกับเรื่องการสมรสซ้อน	๖๓ ๗๐
๕. ภาษีเงินได้จากอาชีพภรรยาน้อย กฎหมายปัจจุบันว่าด้วยภาระหน้าที่ของภรรยา	๗๓ ๗๘

สภานะทางกฎหมายของหญิงไทย

สถานะทางกฎหมายของหญิงไทย*

โดย คร.อุกฤษ มงคลนาวิน

ฐานะทางกฎหมายของหญิงไทยสมัยปัจจุบันแตกต่างกับสมัยเดิมมาก เพราะแต่เดิมฐานะหญิงไทยเป็นรองผู้ชายอย่างเห็นได้ชัดเจน ส่วนในปัจจุบันนี้ ความเสมอภาคระหว่างหญิงและชายได้เป็นที่ยอมรับกันทั่วไป อย่างไรก็ตาม ที่ว่าสมัยก่อนหญิงไทยมีฐานะด้อยกว่าผู้ชายอย่างมากมายนั้น ถ้าเราพิจารณาไปแล้ว จะเห็นว่าหญิงไทยด้อยกว่าผู้ชาย ก็แต่ในเรื่องของกฎหมาย ไม่ใช่ทาง เรื่องการกระทำ เพราะหญิงไทยมีเสรีภาพและมีความเป็นอิสระที่จะกระทำการใดๆ ได้ ไม่เคยถูกกักขังหรือจำกัดเสรีภาพอย่างหญิงในประเทศเพื่อนบ้าน เช่น หญิงชาวจีน หรือ อินเดีย

สาเหตุสำคัญที่น่าจะทำให้ฐานะของหญิงไทยด้อยกว่าชาตินั้น อาจจะเป็นเพราะ:-

๑. เหตุผลทางธรรมชาติ เราถือว่าชายแข็งแรงกว่าหญิง จนเรามี สุภาษิตที่ว่า "ชายหาบ หญิงคอน"

๒. การขาดการศึกษา เพราะสมัยก่อนไม่มีโรงเรียนเช่นในสมัย ปัจจุบัน สมัยก่อนมีการสอนหนังสือกันตามวัด ฉะนั้น ผู้หญิงจึงไม่มีโอกาส ได้เล่าเรียน

* บทความเขียนเมื่อ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๐๔

๓. การมีภรรยาหลายคน แม้ว่าจะช่วยให้หญิงที่เป็นภรยาน้อย ทั้งหลายมีทางหาเลี้ยงชีพ โดยอาศัยอยู่กับสามี แต่ก็ต้องยอมรับกันทั่วไปว่า ฐานะของภรยาน้อยแตกต่างกับภรรยาหลวงมาก แทบไม่ติดอะไรกับคนใช้ หรือทาส เช่น ภรรยาบางประเภทถูกเรียกว่า ทาสภรรยา

๔. การมีทาสทำให้ผู้หญิงถูกซื้อ ขาย แลกเปลี่ยน เช่นเดียวกับ สินค้า ฉะนั้น เมื่อทาสเหล่านี้ตกเป็นภรรยาของนายเงินจึงย่อมจะถูกกำหนด ฐานะไว้ต่ำมาก ไม่มีสิทธิเสรีภาพ และไม่ได้รับการยกย่อง

ฐานะทางกฎหมายของหญิงที่ด้อยกว่าชายเป็นอยู่เช่นนี้จนกระทั่ง กลางศตวรรษที่ ๑๙ จึงเริ่มมีการตื่นตัว สันนิษฐานว่า อาจจะเป็นเพราะ เรามีการติดต่อกับต่างประเทศมาก โดยเฉพาะชาวตะวันตก กฎหมายเอง ก็เริ่มยอมรับสิทธิสตรี ตั้งแต่นั้นมาเรามีโรงเรียนให้ผู้หญิงมีโอกาสได้รับการศึกษา นักเรียนที่ออกไปเรียนยังต่างประเทศไม่ใช้มีเฉพาะผู้ชาย แต่เริ่มมี ผู้หญิงออกไปเล่าเรียนด้วย ผู้หญิงเริ่มออกทำงานนอกบ้านเป็นข้าราชการ เป็นครู เป็นนักกฎหมาย แพทย์ นักหนังสือพิมพ์ ประกอบการค้าขาย ฯลฯ เช่นเดียวกับผู้ชาย ยกเว้นอาชีพบางประเภทที่สงวนไว้ให้ผู้ชายโดยเฉพาะ แต่ฐานะของผู้หญิงก็เริ่มทัดเทียมกับผู้ชายขึ้นอย่างรวดเร็ว แทนที่ผู้หญิง จะขึ้นอยู่กับผู้ชายเช่นสมัยก่อน หรือเป็นช้างเท้าหลังตามสุภาษิตไทย ผู้หญิงเริ่มเปลี่ยนฐานะเป็นคู่คิดหรือเป็นหุ้นส่วนของผู้ชาย

ทางค่านิยมบัญญัติ ประเทศไทยได้มีการปรับปรุงกฎหมายให้ทันสมัย ขึ้นในรูปประมวลกฎหมาย เริ่มงานตั้งแต่ ค.ศ. ๑๘๘๐ เป็นต้นมา แต่กฎหมาย ที่บัญญัติถึงสิทธิและหน้าที่ของสตรีโดยตรงได้แก่ประมวลกฎหมายแพ่ง บรรพ ๕ และบรรพ ๖ ซึ่งมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ค.ศ. ๑๙๓๕ เป็นต้นมา แต่ก่อนหน้านั้นประมาณ ๑๐ ปี ประมวลกฎหมายแพ่งบรรพ ๑ มาตรา ๗๗ ก็ได้บัญญัติยอมรับหลักเรื่องความสามารถของหญิงมีสามีอยู่ก่อนแล้ว

“การเลิกระบบการมีภรรยาหลายคนอย่างเป็นทางการ บุคคลใดจดทะเบียนสมรสแล้ว จะจดทะเบียนซ้ำอีกไม่ได้ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่า การสมรสครั้งก่อนได้หมดไปแล้ว เพราะตาย หย่า หรือศาลเพิกถอน ”

การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือการเลิกระบบการมีภรรยาหลายคนอย่างเป็นทางการ ตั้งแต่เริ่มใช้ประมวลกฎหมายแพ่งบรรพ ๕ เป็นต้นมา ชายไทยจะมีภรรยาที่ถูกต้องตามกฎหมายได้เพียงคนเดียวเท่านั้น ซึ่งฐานะของภรรยาที่ถูกต้องตามกฎหมายจะพิสูจน์ได้จากการจดทะเบียนสมรส (ม.๑๔๔๔) และบุคคลใดจดทะเบียนสมรสแล้ว จะจดทะเบียนซ้ำอีกไม่ได้ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่า การสมรสครั้งก่อนได้หมดไปแล้วเพราะตาย หย่า หรือ ศาลเพิกถอน อำนาจเด็ดขาดของสามีเหนือภรรยาถูกยกเลิกไป สามีไม่มีอำนาจที่จะลงโทษเขียนตีภรรยาอย่างสมัยก่อน ในปัจจุบันถ้าภรรยาถูกจำกัดสิทธิบางประการ เช่น จะทำนิติกรรมผูกพันสินบริภัณฑ์ หรือจะทำกิจการค้าขาย อันใดอันหนึ่งแยกเป็นส่วนหนึ่งต่างหากโดยไม่ได้รับความยินยอมของสามี ไม่ได้ก็จริง แต่การที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะกฎหมายบัญญัติให้สามีเป็นหัวหน้าในครอบครัว เป็นผู้เลือกที่อยู่ และเป็นผู้อำนวยความสะดวก อุปการะเลี้ยงดูนั่นเอง (ม.๑๔๔๔) ฉะนั้น การถูกจำกัดสิทธิบางประการจึงเป็นของจำเป็น และยอมรับกันทั่วไป ถ้าเปรียบชีวิตครอบครัวเช่นเดียวกับรถยนต์ หากปล่อยให้คนสองคนถือพวงมาลัยรถแล้วก็ย่อมจะเกิดผลเสียมากกว่าผลดี อย่างไรก็ตาม ถ้าสามีไม่ให้ความยินยอมโดยไม่มีเหตุผลสมควร ภรรยาอาจร้องขอต่อศาลเพื่อสั่งอนุญาตให้ตนจัดการแกล่ส่วนของตนในสินบริภัณฑ์ได้ (ม.๔๓)

การหย่า อาจเกิดขึ้นได้โดยความยินยอมของสามีและภรรยา หรือ มิฉะนั้นก็ต้องหย่าโดยคำพิพากษาของศาล เหตุที่จะขอหย่าได้มีเฉพาะที่ระบุไว้ในมาตรา ๑๕๐๐ รวม ๕ ข้อ มีข้อน่าสังเกตว่า มาตรา ๑๕๐๐ (๑) ระบุว่า “ถ้าภริยามีชู้ สามีฟ้องหย่าได้” แต่ไม่มีที่ไหนบัญญัติว่า “ถ้าสามีมีชู้ ภริยาฟ้องหย่าได้” บทบัญญัตินี้ถ้าพิจารณาดีๆ จะเห็นว่า ไม่ให้ความยุติธรรมแก่ภรรยา แต่อันที่จริงถึงแม้ภรรยาจะฟ้องหย่าไม่ได้ตามข้อนี้ ภรรยาก็ย่อมจะฟ้องหย่าได้ตามข้อ ๓ กล่าวคือ ถ้าสามีมีภรณาน้อย แล้วจงใจทิ้งร้างไปเกินกว่าหนึ่งปี หรือไม่ให้ความช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดูตามสมควร หรือทำการเป็นปฏิปักษ์ต่อการที่เป็นสามีภรรยากันอย่างร้ายแรง จนไม่อาจจะอยู่กันเป็นสามีภรรยาต่อไปได้ การที่ภรรยาต้องฟ้องตามข้อนี้ทำให้การหย่าร้างลำบากขึ้น แต่ก็ทำให้สถาบันทางครอบครัวมีความมั่นคง ถ้ากฎหมายบัญญัติให้ภรรยาฟ้องหย่าได้ในกรณีที่สามีมีชู้แล้ว คดีฟ้องหย่าของเราคงจะสูงขึ้นอย่างคาดไม่ถึง เช่นเดียวกับต่างประเทศบางประเทศที่ให้สิทธิภรรยาฟ้องหย่าได้ถ้าสามีมีชู้ อย่างไรก็ตาม ถ้าเราจะมีบทแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการนี้ก็น่าจะเป็นไปในรูปที่ว่า “ภรรยาอาจฟ้องหย่าได้ ถ้าสามีมีภรรยาที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายและเลี้ยงดูยกย่องอย่างเปิดเผยหรือปฏิบัติเหมือนกับเป็นภรรยาที่ถูกต้องตามกฎหมาย” เพราะจะทำให้สามีระมัดระวังมากขึ้นถ้าไปมีความสัมพันธ์ทางชู้สาวกับหญิงอื่น

ในเรื่องทรัพย์สินของสามี ภรรยา สุภาภิตไทยกล่าวไว้ว่า “สามีและภรรยาเป็นบุคคลคนเดียวกัน” ฉะนั้น ทรัพย์สินของสามีภรรยา จึงรวมเข้าด้วยกัน ถึงแม้สามีจะมีอำนาจมากในการจัดการทรัพย์สิน แต่ก็เป็นเรื่องน่าประหลาดใจที่กฎหมายไทยแต่ดั้งเดิม

“ถ้าภริยามีชู้ สามี
ฟ้องหย่าได้” แต่
ไม่มีที่ไหนบัญญัติ
ว่า “ถ้าสามีมีชู้ ภริยา
ฟ้องหย่าได้”

ยอมรับเรื่องความสามารถของหญิงมีสามี เพราะหญิงมีสามีอาจก่อกวนขึ้นได้ สามีแม้จะไม่รู้เห็นก็ต้องรับผิดชอบในหนี้ของภรรยา แต่ตั้งแต่เริ่มใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เป็นต้น สิทธิของหญิงมีสามีถูกตัดทอนลง เพราะจะทำนิติกรรมผูกพันสินบริภัณฑ์ได้ก็โดยความยินยอมของสามี แต่ขณะเดียวกันสิทธิของสามีก็ถูกตัดทอนลงด้วย อำนาจจัดการสินบริภัณฑ์ของสามีไม่กว้างขวางเช่นเดียวกับในกฎหมายเดิม เช่น กฎหมายระบุให้ต้องรับความยินยอมของภรรยาเสียก่อน จึงจะจำหน่ายสินเดิมของภรรยา โอนโดยมีค่าตอบแทนซึ่งสินสมรสอย่างใดที่ภรรยาได้มา โดยทางยกให้หรือพินัยกรรม หรือให้โดยเสน่หา เว้นแต่การให้ตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี หรือในทางสมาคมได้ ถ้าภรรยาไม่ยินยอมก็ทำไม่ได้

นอกจากนั้น สามียังอาจถูกจำกัดตัดทอนสิทธิในการจัดการสินบริภัณฑ์โดยสัญญาก่อนสมรส เพราะสัญญาก่อนสมรสอาจกำหนดให้ภรรยาเป็นผู้จัดการสินบริภัณฑ์หรือให้จัดการร่วมกับสามีก็ได้ บทบัญญัตินี้ให้สิทธิแก่หญิงมีสามีอย่างกว้างขวาง มีกฎหมายของน้อยประเทศที่จะระบุให้หญิงมีสามีมีอำนาจจัดการสินบริภัณฑ์ตั้งแต่เริ่มแรก

ยิ่งกว่านั้น ภร่ายังมีอำนาจเต็มในการจัดการสินส่วนตัวได้ตามอำเภอใจ ถ้าภร่ายก่อกวนขึ้น หนี้เหล่านี้จะไม่ผูกพันสินบริภัณฑ์ เจ้าหนี้จะบังคับชำระหนี้ได้จากสินส่วนตัวของภรรยา แต่ถ้าไม่พอเจ้าหนี้อาจร้องขอต่อศาลให้แยกสินบริภัณฑ์ออกเป็นส่วนของภรรยาได้ เพื่อบังคับชำระหนี้ต่อไปในส่วนของภรรยา

ในกรณีที่สามีเป็นผู้จัดการสินบริภัณฑ์ ถ้าสามีจัดการให้เกิดเสียหายถึงขนาดไม่อุปการะเลี้ยงดูภรรยา หรือทำหนี้เกินกว่ากึ่งหนึ่งของสินบริภัณฑ์ ภรรยาอาจร้องขอให้ศาลสั่งอนุญาตให้ตนเป็นผู้จัดการได้

ถ้าการสมรสสิ้นสุดลงไม่ว่าโดยการตาย หรือการหย่า ความคิดเรื่องความเสมอภาคเกิดขึ้น เพราะกฎหมายใหม่บัญญัติว่าการแบ่งสินสมรสนั้นให้ชายและหญิงได้ส่วนเท่ากัน เว้นแต่ชายหรือหญิงมีสินเดิมฝ่ายเดียว อีกฝ่ายหนึ่งไม่มีสินเดิม ก็ให้ชายหรือหญิงฝ่ายที่มีสินเดิมได้สองส่วน ฝ่ายที่ไม่มีสินเดิมได้หนึ่งส่วน การแบ่งทรัพย์สินที่ไม่ยุติธรรมโดยถือสุภาณิต “ชายหาบหญิงคอน” ถูกยกเลิกไป

การริบทรัพย์สินและประจานภรรยาในกรณีที่ภร่ายมีชู้ก็ถูกยกเลิกไป เช่นกันตามกฎหมายใหม่ แม้จะมีการหย่าโดยภร่ายมีชู้ ภร่ายก็ยังมิสิทธิต่างๆ ในส่วนแบ่งเช่นเดียวกับการขาดจากการสมรสโดยวิธีอื่นๆ สามีจะทำได้อย่างมากก็แต่เพียงเรียกค่าทดแทนจากภรรยาและชู้เท่านั้น

กฎหมายเกี่ยวกับมรดกก็เช่นกัน สามีและภร่ายมีสิทธิเท่าเทียมกัน ทั้งสองเพศ ต่างอาจเป็นทายาทซึ่งกันและกันได้ ถ้าภร่ายตามกฎหมายเก่าถูกจำกัดสิทธิในการรับมรดก เราก็น่าจะภูมิใจว่าเราไม่พบความอยุติธรรมเช่นนี้ในกฎหมายใหม่อีกเลย

ตามที่กล่าวมาสั้นๆ นี้ก็พอเห็นได้ว่า ฐานะของสตรีในประเทศไทยนับวันแต่จะสูงขึ้น โดยได้รับการรับรองไม่แต่เฉพาะทางค่านกฎหมายเท่านั้น แต่สังคมก็ยอมรับอย่างเต็มใจ วิวัฒนาการในเรื่องสิทธิของสตรีในเมืองไทยก้าวหน้ารวดเร็วมาก แทบจะพูดได้ว่าถ้าเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านในเอเชียแล้ว สิทธิและฐานะของสตรีไทยดีกว่ามากมายนัก และเป็นมาตั้งแต่โบราณกาล อาจกล่าวได้ว่าฐานะของสตรีไทยดีกว่าฐานะของสตรีในประเทศตะวันตกอีกหลายประเทศเสียด้วยซ้ำ ซึ่งน่าจะมีคามภาคภูมิใจที่เกิดมาเป็นสตรีไทย.

**ก.ก.ปรับปรุง
กฎหมายแพ่ง
ยังไม่ตกลง
เรื่องอำนาจ
จัดการทรัพย์สิน
สามี-ภรรยา**

คณะกรรมการปรับปรุงประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พิจารณาแก้ไขบทบัญญัติ เรื่อง "ครอบครัว" ว่าจะแล้วเสร็จ และ ประกาศใช้ภายใน ๕ เดือน ถ้าตกลงกันในปัญหาการแยกกันจัดการทรัพย์สินระหว่างสามีภรรยาสำเร็จ พระยารรณการีย์นพน์คดีว่าขัดต่อขนบธรรมเนียมประเพณีไทย แต่เสียงส่วนใหญ่ ๖ ใน ๘ เสียง เห็นควรให้แยกกันจัดการได้

ทั้งเป็นรายงานข่าวจากคณะกรรมการปรับปรุงประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เมื่อเช้าวันเปิดเผยว่า ตามที่ คณะกรรมการ

การให้เทียบบทบัญญัติบรรพ ๕ ว่าด้วยครอบครัว ซึ่งพิจารณาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้สอดคล้อง กับภาวะสังคมในปัจจุบัน บัดนี้ การพิจารณาใกล้ แล้วเสร็จ เพื่อประกาศ ใช้ ใ้ภายใน ๕ เดือนข้างหน้า แต่เนื่องจากคณะกรรมการยังไม่อาจยุติปัญหาสำคัญซึ่งเกี่ยวกับ การจัดการ "สินบริภัณฑ์" ซึ่งตามความ ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ให้สามีเป็นผู้จัดการ แต่ ผู้เคียว ล่วงกรรยานี้กฎหมาย กำหนดให้จัดการได้เพียงทรัพย์สินส่วนตัวเท่านั้น เว้นแต่สามี จะ อนุมัติ ให้ จัด การทรัพย์สินได้หรือ ในกรณีนี้ ทำได้ยากนัก จึง ก่อนส่งร่างให้ทางคณะจัดการ ได้โดยดำพ้องเป็นต้น

รายงานข่าว เบ็ดเตล็ดว่า นายหยุด แสงอุทัย เสนาธิการคณะกรรมการ การแก้ไขร่างกฎหมายใหม่ กำหนดให้สามีและภรรยาต่างจัดการทรัพย์สินของตนได้ โดยอำพรางคำคือ ทั้งสามีและภรรยา ต่าง จัด การ ทรัพย์สินได้ มาในระหว่าง เป็นคู่สมรสกันได้ และหมายความว่า "สินบริภัณฑ์" เป็นอันไม่อีก คือ ไม่สามีหรือภรรยาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ที่หาทรัพย์สินมาได้ ก็จัดการทรัพย์สินของตนได้เสมอ แต่จะมีข้อยกเว้นในกรณีที่คู่สามีภรรยาได้ทำสัญญาไว้ก่อนส่งร่างว่าจะให้ผู้ใดเป็นผู้จัดการทรัพย์สินเพียงผู้เดียว

อย่างไรก็ดี ข้อเสนอดังกล่าวคณะกรรมการกำหนด ซึ่งประกอบด้วย สุภาพสตรี ๔ ท่าน และสุภาพบุรุษ ๔ ท่าน นั้นปรากฏว่า สุภาพสตรี ทั้ง ๔ เห็นด้วยกับข้อเสนอดังกล่าว และสุภาพบุรุษอีก ๒ ท่านคือ ผู้เสนอ และกรรมการอีก ผู้หนึ่ง ก็สนับสนุนในข้อเสนอนั้น คงเหลือฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย อีก ๒ ท่านซึ่งพระยารรณการีย์นพน์คดี

การยื่นพินัย, รัฐมนตรีว่าการ กระทรวง ยุติธรรม ซึ่งดำรงตำแหน่ง ประธานกรรมการ และกรรมการอื่นอีก ๒ ท่านด้วย มี เหตุผลว่าจะเป็นการ ขัดต่อขนบธรรมเนียม ประเพณีของไทยแต่โบราณ ซึ่งถือว่าสามีเป็นผู้ปกครองครอบครัว รายงานข่าวเบ็ดเตล็ดว่า ในที่สุดว่า ถ้าคณะกรรมการการดำเนินการยุติปัญหา ดังกล่าวได้ บทบัญญัติ ในบรรพที่ ๕ ว่าด้วย ครอบครัวนี้จะเปลี่ยน ประกาศ ใช้ได้ทันที แต่หากยังไม่อาจตกลง กันได้ก็จะยักเยื้อง ไปอีก เป็นเวลานาน

คณะกรรมการปรับปรุงประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พิจารณาแก้ไขบทบัญญัติ เรื่อง "ครอบครัว" ว่าจะแล้วเสร็จ และประกาศใช้ภายใน ๕ เดือน ถ้าตกลงกันในปัญหาการแยกกันจัดการทรัพย์สินระหว่างสามีภรรยาสำเร็จ พระยารรณการีย์นพน์คดีค้านว่าขัดต่อขนบธรรมเนียมประเพณีไทย แต่เสียงส่วนใหญ่ ๖ ใน ๘ เสียง เห็นควรให้แยกกันจัดการได้

รัก-มี-คน

โดย พลพล เหมราชพันธ์

ผู้หญิงคนหนึ่ง มีความเห็นว่าหัวหน้ากฎหมายของเมืองไทยนั้นคร่ำครึเสียจริงๆ ในการที่ไม่เห็นด้วยกับการที่จะให้มีการแยกทรัพย์สินของสามีภรรยาที่หามาได้ ออกจากกัน ความเห็นของนักกฎหมายผู้เฒ่า นั้น เกรงว่าสภาครอบครัวจะแตกแยก ประเพณีอันดีงามที่ให้สามีเป็นช้างเท้าหน้าจะเหือดหายไป ต่างคนจะต่างทำมาหากิน และท่านคิดของท่านว่าจะทำให้การ แยก ร้าว ในครอบครัวเกิดง่ายขึ้น

“ผู้ชายพวกคุณนี่ เอาเปรียบพวกเรานะตั้งแต่สมัยดึกดำบรรพ์” เธอว่าเช่นนั้น “เดี๋ยวนี้พวกคุณก็เอาเปรียบอยู่ คนหนึ่งมั่งคั่งอย่างนั้น แะจนเงินกระอ่องกระอ่องก็อย่างนั้น ไม่รู้จักเห็นใจผู้หญิงเสียยิ่งเลย”

พวกเขาสักถามถึงเหตุผลสนับสนุน ในการที่เธอผู้นั้นใคร่จะให้มีการแยก ทรัพย์สินของ คู่บ่าว คู่สาว ออกจากกัน วันนั้น ... แม้ว่าจะเป็นวันหนึ่งในฤดูร้อน แต่อากาศก็ไม่หนาวใดร้ายจนเกินไป เรายังต้องระวังประหวาดอาหารและสนทนากัน มีลมจากฝั่งทะเลพัดมาพองกลิ่นสบาย ความเห็นซึ่งเกิดขึ้นท่ามกลางบรรยากาศเช่นนี้ คงจะไม่ไกลจากเหตุผลจนเกินไปนัก คนเราไม่หัว ไม่ร้อนจนเกินไป ไม่โหดไม่ค้อมมี หุตตะไวก็พอทำได้

เธอผู้นั้นบรรยายเหตุผลทางฝ่ายของเธอว่า สมัยก่อนนั้นผู้ชายเป็นฝ่ายไปรับศัตรู ไปล่าสัตว์ หาอาหารมาเลี้ยงครอบครัว ก็สมควรจะเป็นผู้นำอย่างเด็ดขาด ในครอบครัว แม้สามีคือเขาซึ่งมีการออกกฎหมายรับรอสิทธิของผู้ชายว่ามีเหนือผู้หญิงในครอบครัวนั้น ผู้ชายก็มักเป็นผู้หาเงินเลี้ยงครอบครัวอยู่ ผู้หญิงออกไปทำงานนอกบ้านน้อยเต็มที ในเมื่อพ่อบ้านซึ่งเป็นหัวหน้า ครอบครัวนี้เป็นผู้หาเงินทำงานคนเดียวการที่จะมอบสิทธิ ทั้งหมดให้ผู้ชายดูแลก็ควรอยู่

แต่เดี๋ยวนี้ ผู้หญิงโง่งวนมากต้องออกไปทำงานนอกบ้านเพื่อหาเงินเลี้ยงครอบครัวของครอบครัว นอกจากนั้น ผู้หญิงบางคน ยังเป็นนักธุรกิจมี กิจการของตนเองมากมาย การที่จะต้องนำเอาเงินทองที่หาได้ไปทุ่มเทให้พ่อเจ้าประเทศสามี ซึ่งบางคนก็โง่งมไม่ได้ แอบซุกซ่อนรายได้ไปเพื่อแค้นตัวอ่อนๆ หลังหลายโดยฝ่ายเมื่อไม่มีสิทธิที่จะหวังจึง จะทำอะไรในทรัพย์สินแม้แต่ที่ตนเองเป็นเจ้าของไม่ได้ ก็ต้องได้รับความเห็นชอบจากสามี แค่นี้จะแอบทำอะไรเมื่อน้อย เมื่อหลวงไม่มีทางรู้ ได้

“อย่างพวกคุณเอาเงินไปลงนันทนบอยๆ คิดว่าพวกฉันไม่รู้ใช้ไหมล่ะ”

ดูเหมือนพวกเธอหลายคนจะสงสัย โดยเฉพาะคนหนึ่งในพวกเธอซึ่งเป็นลูกไล่ของเธอนั้นถึงกับทำ เบ็ดอย่างหลุดจากตะเกียบ แต่ในที่สุดพวกเธอทุก ๆ คนก็สำมารอดกลืนเรื่องราวของพิธีกรรมทั้งหลายได้สำเร็จอย่างที่เคยกลืนกลืนสำเร็วจนมาแล้วทุก ๆ ครั้งที่ถูกดักคอ

มีผู้ซึ่งไม่ใช่ผู้ชายในวงสนทนาในหลายคนสนับสนุนความเห็นของเธอผู้นั้น ฝ่ายพวกเธอที่เป็นผู้ชายเห็นจะไม่ให้การ เลอโฉมเปลี่ยนเรื่องของเธอสำเร็จ แต่ก่อนที่ จะเปลี่ยนเรื่องได้นั้น ฝ่ายผู้หญิงในวงสนทนา ต่างลงมติกันว่าวิธีอันดีคือการกระทำของพระยศธรรมของเรานี้แก่เกินไปไปเสียแล้วส่วนพวกเธอผู้ชายไม่พยายามออกความเห็นให้เร็ว เนื้อตัวเธอ

มีคนหนึ่งแอบกระซิบไม่ให้ผู้หญิงได้ยินว่า “ผมชักเห็นใจผู้หญิงเสียแล้วซี พวกเธอควรจะเอาเปรียบเขาจริงๆ”

วันที่ ๑๖ เมษายน
พ.ศ. ๒๕๐๐ หน้า ๕

อาทิตย์

66

ผู้หญิงคนหนึ่ง มีความเห็นว่าหัวหน้ากฎหมายของเมืองไทยนั้นคร่ำครึเสียจริงๆ ในการที่ไม่เห็นด้วยกับการที่จะให้มีการแยกทรัพย์สินของสามีภรรยาที่หาได้ ออกจากกัน ความเห็นของนักกฎหมายผู้เฒ่า นั้น เกรงว่าสภาครอบครัวจะแตกแยก ประเพณีอันดีงามที่ให้สามีเป็นช้างเท้าหน้าจะเหือดหายไป ต่างคนจะต่างทำมาหากิน และท่านคิดของท่านว่าจะทำให้การ แยก ร้าว ในครอบครัวเกิดง่ายขึ้น

99

สาม น กฤษณะ

เ ชีย น

สิทธิของภรรยาในกฎหมายใหม่

เมื่อเร็ว ๆ นี้ คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ได้นำปัญหาเรื่องสิทธิในการจัดการทรัพย์สิน (สินบริคณห์) และการทำนิติกรรมของภรรยาเข้ามาพิจารณา เพื่อที่จะแก้ไขบทบัญญัติว่าด้วยเรื่องใหม่ ให้ภรรยามีสิทธิสามารถจัดการทรัพย์สิน (สินบริคณห์) และทำนิติกรรมได้เท่าเทียมกับสามี ซึ่งปรากฏตามข่าวว่าคณะกรรมการโดยเสียงข้างมากได้สนับสนุน

ผมจำได้ว่า เคยนำปัญหานี้มาเขียนไว้ในนิตยสาร “คุณหญิง” ไปแล้วครั้งหนึ่ง ซึ่งขณะนั้นเรื่องนี้อยู่ในชั้นข้อคำร้องของ คร.หยก แสงอุทัย เลขานุการคณะกรรมการกฤษฎีกาเท่านั้น และบัดนี้ข้อคำร้องได้ถูกนำไปไกลถึงชั้นพิจารณาแก้ไขกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เต็ม ให้เป็นไปตามแนวดังกล่าว เพื่อใช้เป็นกฎหมายต่อไป ดังนั้นผมจึงเห็นสมควรจะนำมาเสนอคุณผู้อ่านอีกครั้งหนึ่ง เพราะกฎหมายใหม่ตามแนวดังกล่าวจะมีผลเกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ และสวัสดิภาพในครอบครัวโดยตรง ซึ่งน่าจะได้รับการ

ตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ใช้อยู่ บัญญัติสามีเป็นผู้ใช้สิทธิจัดการทรัพย์สินอันเป็นสินบริคณห์

และการทำนิติกรรมแต่ฝ่ายเดียว ภรรยาจะใช้สิทธิอันนี้ได้ก็ต่อเมื่อสามีเป็นผู้อนุญาต สำหรับความคคของคณะกรรมการ พิจารณาปรับปรุงกฎหมายดังกล่าว จะได้แก้ไขเสียใหม่ โดยจะให้ภรรยามีสิทธิอำนาจจัดการทรัพย์สิน (สินบริคณห์) และกระทำนิติกรรมได้เช่นเดียวกับสามี ซึ่งหมายความว่าจะให้ภรรยาได้มีสิทธิทางกฎหมายเท่าเทียมกับสามี

สำหรับความเห็นของผมเกี่ยวกับเรื่องนี้ ได้เกิดปัญหาใหม่ขึ้นที่จะต้องพิจารณากันอย่างกว้างขวาง แต่ก่อนที่จะกล่าวถึงปัญหานี้ ผมขอรับว่าผมเห็นด้วยอย่างเต็มที่กับหลักการ ซึ่งควรจะให้ภรรยามีสิทธิทางกฎหมายเท่าเทียมกับสามี คติเก่าๆ ที่ว่า ภรรยาเป็นช้างเท้าหลังของสามีนั้นควรจะหมดสิ้นลงจากการดลสมัย

ทั้งนี้เพราะเหตุว่า สตรีไทยในปัจจุบันได้พัฒนาก้าวหน้าไปมาก ทั้งในการศึกษา การสังคม และเศรษฐกิจหรืออาชีพ ได้พัฒนาเกือบข้างเคียงใกล้เคียงกับผู้ชายในทุกๆ ทาง บัญญัติสตรีไทยนี้การศึกษาเท่าเทียมกับผู้ชายมีความรู้ความสามารถความฉลาดในทางสังคมในทางธุรกิจอาชีพเสมอกับผู้ชายโดยเฉพาอย่างยิ่งภรรยาในปัจจุบันจำเป็นต้องออกไปใช้ความรู้ความสามารถประกอบอาชีพเพื่อนำรายได้

มาเลี้ยงบารุงครอบครัว ดังนั้นจึงไม่มีเหตุผลประการใดอีกต่อไป ที่จะจำกัดสิทธิภรรยา ให้มีได้เท่ากับสามี

นอกจากนั้น ภาวะเศรษฐกิจของประเทศได้ขยายตัวออกไปอย่างกว้างขวางและรวดเร็ว สตรีไทยรุ่นใหม่ก็ได้นำความรู้ความสามารถ เข้าไปมีส่วนสำคัญในการบริหารหรือดำเนินธุรกิจทางเศรษฐกิจของประเทศกว้างขวางยิ่งขึ้นเป็นลำดับ การที่กฎหมายยินยอมให้ภรรยามีสิทธิ ในการจัดการทรัพย์สิน (สินบริคณห์) และทำนิติกรรมได้เช่นเดียวกับสามีโดยไม่ต้องร้องขอความยินยอมจากสามี ก็จะเป็นผลพลอยให้แก่เศรษฐกิจมากขึ้น ซึ่งเป็นผลพลอยได้ของ ประเทศชาติ โดยตรง อีกทางหนึ่ง

แต่ในขณะเดียวกัน ก็มีปัญหากับปัญหาหนึ่งซึ่งจะต้องพิจารณา กล่าวคือสตรีไทย ที่เราเห็นว่าได้พัฒนาขึ้นมาเทียบเท่าเสมอไหล่ผู้ชายนั้น โดยทั่วไปก็มีอยู่ในเขตกรุงเทพฯ จังหวัดพระนครธนบุรีอันเป็นเมืองหลวงซึ่งมีพลเมืองประมาณ ๓ ล้านคนแต่สตรีไทยในชนบททั่วประเทศซึ่งมีพลเมืองอีกถึง ๒๑ ล้านคน ยังไม่ได้พัฒนาก้าวหน้าขึ้นมาใกล้เคียงกับคุณสมบัติของ สตรีไทย ที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นเลย สตรีไทยเหล่านั้นยังมีการศึกษาน้อย ส่วนใหญ่มีความรู้ แต่เพียงชั้นประถมศึกษา และอย่างคร่งๆ กลางๆ อีกด้วย เธอจึงเก็บตัวอยู่กับเหย้าเรือนในแบบสังคมไทย ไม่มีความรู้ความสามารถใดๆ ในทางธุรกิจอาชีพ ไม่มีความรู้ความเข้าใจพอที่จะทำนิติกรรมด้วยตนเอง (โดยไม่เสียเปรียบ) จะมีบทบาทในทางเลี้ยงบารุงครอบครัว ทางเศรษฐกิจก็แค่เพียงช่วยสามีทำนาในนาหรือทำไร่ในไร่ ไม่ได้ออกมาประกอบธุรกิจอาชีพอย่างสตรีในกรุงเทพฯ และ

ไม่มีความฉลาดปราชญ์เปรี๊ยะทางสังคม — — ทั่วกันถึงสตรีไทยทั่วๆ ไปเฉพาะในชนบทนั้นมีพลเมืองประมาณ ๒๑ ล้านคน

ปัญหาที่จะต้องพิจารณาก็คือ สตรีไทยของพลเมือง ๒๑ ล้านคน ด้วยคุณสมบัติหรือวุฒิถึงกล่าวนั้น พร้อมแล้วหรือยังที่จะใช้สิทธิใหม่อันจะสามารถจัดการทรัพย์สิน (สินบริคณห์) และทำนิติกรรมด้วยลำพังตนเอง โดยไม่เสียหยาแก่ตนเองแก่คู่สมรสและแก่สังคมหรือไม่ และจะบังเกิดผลทำให้เพิ่มความมั่นคงแก่คู่สมรสทั้งทางร่างกายจิตใจและทรัพย์สินหรือไม่ และจะบังเกิดผลอะไรบ้างแก่ครอบครัว แก่สังคมและแก่วัฒนธรรมศีลธรรมตลอดจนเศรษฐกิจของชาติ หากภรรยาจะได้และใช้สิทธิอันนี้

และจะเป็นไปได้หรือไม่ สำหรับภายในครอบครัวของพลเมือง ๒๑ ล้านคน กฎหมายนี้อาจจะก้าวหน้าเร็วเกินไป จนกลายเป็นเครื่องบ่อนทำลายความสงบสุขภายในครอบครัว บ่อนทำลายความมั่นคงทางเศรษฐกิจภายในครอบครัว และก่อให้เกิดความแตกแยกขึ้น

และประการสุดท้าย กฎหมายนี้เป็นกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เมื่อประกาศใช้ก็ต้องใช้บังคับทั่วทั้งประเทศ จะประกาศใช้เฉพาะท้องถิ่นก็ได้เพราะไม่ใช่กฎหมายเทศบาล และจะประกาศเป็นรายท้องถิ่นตามฐานะของความเจริญ ก็ไม่ใช่เช่นเดียวกัน เพราะไม่ใช่กฎหมายประถมศึกษา เพราะฉะนั้นเมื่อประกาศใช้ไปแล้ว สังคมของพลเมือง ๓ ล้านคนในกรุงเทพฯ อาจจะได้ประโยชน์ แต่สังคมของพลเมือง ๒๑ ล้านคนอาจจะเสียประโยชน์ และได้รับความเสียหายเดือดร้อนอย่างรุนแรง ก็ได้ก็เป็นอีกปัญหาหนึ่งที่จะต้องคิด.

“

เมื่อเร็วๆ นี้ คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
ได้นำปัญหาเรื่องสิทธิในการจัดการทรัพย์สิน (สินบริคณห์)
และการทำนิติกรรมของภรรยาขึ้นมาพิจารณา เพื่อที่จะแก้ไข
บทบัญญัติว่าด้วยเรื่องนี้เสียใหม่ ให้ภรรยามีสิทธิสามารถจัดการ
ทรัพย์สิน (สินบริคณห์) และทำนิติกรรมได้เท่าเทียมกับสามี
ซึ่งปรากฏตามข่าวว่าคณะกรรมการโดยเสียงข้างมากได้สนับสนุน

”

“

ตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ใช้อยู่ปัจจุบัน
สามีเป็นผู้ใช้สิทธิจัดการทรัพย์สินอันเป็นสินบริคณห์
และการทำนิติกรรมแต่ฝ่ายเดียว ภรรยาจะใช้สิทธิอันนี้ได้ก็ต่อเมื่อ
สามีเป็นผู้อนุญาต สำหรับความคึกของคณะกรรมการ พิจารณา
ปรับปรุงกฎหมายดังกล่าว จะได้แก้ไขเสียใหม่ โดยจะให้ภรรยา
มีสิทธิอำนาจจัดการทรัพย์สิน (สินบริคณห์) และกระทำนิติกรรม
ได้เช่นเดียวกับสามี ซึ่งหมายความว่าจะให้ภรรยา
ได้มีสิทธิทางกฎหมายเท่าเทียมกับสามี

”

สิทธิทางกฎหมายของสตรีไทย

สิทธิทางกฎหมายของสตรีไทย*

โดย คร.อุกฤษ มงคลนาวิน

เป็นที่ยอมรับกันว่าฐานะทางกฎหมายของหญิงไทยในปัจจุบันแตกต่างกับสมัยเดิมมาก ความรู้สึกที่ว่าหญิงเป็นเพียงทรัพย์สินชนิดหนึ่งของชายได้หมดสิ้นไป ความรู้สึกใหม่ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันถือว่า ความเสมอภาคระหว่างชายและหญิงเป็นสิ่งที่ควรสนับสนุน ดังจะเห็นได้จากกฎหมายสูงสุดของประเทศคือ กฎหมายรัฐธรรมนูญได้บัญญัติหลักแห่งความเสมอภาคระหว่างชายและหญิงไว้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะในด้านการใช้สิทธิในฐานะเป็นพลเมืองแล้วชายและหญิงต่างมีสิทธิเท่าเทียมกันทุกประการ เช่นสิทธิในการเลือกตั้งและรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สภาเทศบาล หรือสภาจังหวัด เป็นต้น จะเห็นได้ว่าผู้หญิงจำนวนไม่น้อย เคยได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาเทศบาลและสมาชิกสภาจังหวัด นอกจากนั้น ผู้หญิงอีกจำนวนมากได้ประกอบอาชีพเช่นเดียวกับชาย เช่นเป็นแพทย์ ครู หนายความ แม้กระทั่งเป็นผู้พิพากษา และเป็นที่น่าสังเกตว่า **ปัจจุบันนี้ธุรกิจที่มีทุนทรัพย์สูงบางแห่งได้ตกอยู่ภายใต้การบริหารของสตรีนักธุรกิจบางท่าน เช่นกิจการโรงแรมที่ทันสมัย เป็นต้น**

จริงอยู่แม้ว่าอาชีพบางประเภทยังไม่เปิดโอกาสให้กับหญิงก็ตาม เช่น การเป็นอัยการ เป็นข้าราชการฝ่ายปกครอง หรือเป็นนักเดินเรือ เป็นต้น แต่ผู้มีใจเป็นธรรมก็จะเล็งเห็นได้ว่าอาชีพดังกล่าวนั้นไม่เหมาะสมกับสภาพทางธรรมชาติของหญิง กฎหมายจึงไม่เปิดโอกาสให้ แต่การที่จะลงโทษว่า กฎหมายไม่ให้เป็นธรรมนั้น

“ ปัญหาความไม่เป็นธรรมนั้นมีสาเหตุมาจากการจัดระบบทรัพย์สินของสามีและภรรยา ”

พูดลำบาก เพราะเป็นเรื่องที่กฎหมายต้องการคุ้มครองเพศหญิงมากกว่าที่จะให้ชายเอาเปรียบ กฎหมายได้ให้ความเป็นธรรมมากกว่านั้นโดยไม่ให้หญิงต้องตกอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติการรับราชการทหาร กล่าวคือ ผู้หญิงจะไม่ถูกเกณฑ์เข้ารับราชการทหารเป็นอันขาด ทั้งนี้ โดยกฎหมายได้คำนึงถึงฐานะทางธรรมชาติของหญิงดังกล่าวแล้ว

เมื่อเป็นเช่นนี้จึงมีปัญหาว่า ถ้าเช่นนั้นอะไรเล่าที่ทำให้หญิงอ้างได้ว่าได้รับความไม่เป็นธรรมและขอให้มีการแก้ไขอยู่ในขณะนี้ ซึ่งขอตอบได้ว่า **ปัญหาความไม่เป็นธรรมนั้นมีสาเหตุมาจากการจัดระบบทรัพย์สินของสามีและภรรยา** ดังที่ได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ ซึ่งได้ประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๙๘ เป็นต้นมา แต่ความไม่เป็นธรรมดังกล่าวนี้ จำกัดขอบเขตอยู่แต่เฉพาะหญิงมีสามีเท่านั้น หญิงที่ไม่มีสามีไม่ว่าจะเป็นหญิงโสดหรือหญิงหม้าย ต่างก็มีฐานะเท่าเทียมกับชายทุกประการอยู่แล้ว กฎหมายดังกล่าวนี้หาได้ลิดรอนหรือกระทบกระเทือนสิทธิของหญิงประเภทดังกล่าวนี้อย่างไรไม่ ฉะนั้น ปัญหาที่จะพูดต่อไปนี้จึงเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะหญิงมีสามีเท่านั้น

* บทความสรุปจากการบรรยายเรื่อง "สิทธิตามกฎหมายของสตรีไทย" ที่สมาคมนักเรียนเกาหลอเมริกา (A.U.A.) เมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๑๑

จุดอ่อนของกฎหมายที่ถูกคำวินิจฉัยนี้ เนื่องจากการให้อำนาจแก่สามีมากกว่าภรรยา กล่าวคือ ให้สามีเป็นหัวหน้าครอบครัว เป็นผู้เลือกที่อยู่ และเป็นผู้อำนวยความสะดวกในเรื่องช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดู รวมทั้งอำนาจในการที่จะคัดค้านไม่ให้ภรรยาประกอบอาชีพด้วย แต่จุดอ่อนเหล่านี้ไม่ใช่สาเหตุรุนแรงเพราะเป็นเรื่องที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมของไทยแต่โบราณที่ถือว่าสามีเป็นช้างเท้าหน้าและภรรยาเป็นช้างเท้าหลัง ยิ่งกว่านั้น **ในทางปฏิบัติแล้วสามีภรรยาในครอบครัวไทยมักจะประพาศติดกันแบบ “หุ้นส่วนชีวิต”** กล่าวคือ ถ้าสุขก็สุขด้วยกัน ทุกข์ก็ทุกข์ด้วยกัน และแม้ว่าตามกฎหมายสามีจะมีอำนาจเหนือกว่าภรรยาก็ตาม แต่ในทางพฤตินัยแล้ว ปรากฏว่า ภริยากลับเป็นผู้มีอำนาจที่แท้จริงในครอบครัว ครอบครัวส่วนมากสามีเป็นผู้หาเงิน แต่ภริยาเป็นผู้เก็บรักษาเงินเหล่านั้น และจ่ายให้สามีใช้ตามสมควร แต่ฐานะในสังคมซึ่งครอบครัวเหล่านี้ต่างก็มีความสุขในครอบครัวอย่างน่าอัศจรรย์ ในเรื่องการประกอบอาชีพของภริยาก็เช่นกัน ถ้าเป็นความสมัครใจของภริยาแล้วสามีก็มักไม่คัดค้าน การคัดค้านจะมีขึ้นก็แต่ในกรณีที่อาชีพนั้นๆ เป็นอาชีพที่พึงรังเกียจ เป็นอาชีพที่จะนำความหายนะมาสู่ครอบครัว หรือการประกอบอาชีพนั้นทำให้ภริยาละเลยหน้าที่แม่บ้านและการเลี้ยงดู อบรมบุตรโดยไม่จำเป็น กรณีต่างๆ เหล่านี้ สามีจึงจะคัดค้านไม่ให้ภริยาทำต่อไปและสามีภริยาส่วนมากก็สามารถตกลงกันได้ โดยไม่ต้องให้กฎหมายเข้ามาแทรกแซงแต่ประการใด

“ “หุ้นส่วนชีวิต” กล่าวคือ
ถ้าสุขก็สุขด้วยกัน ทุกข์ก็ทุกข์ด้วยกัน ” ”

ฉะนั้น จึงมาพูดถึงข้อบกพร่อง หรือจุดอ่อนประการที่สองที่ฝ่ายหญิงถือว่าเป็นเรื่องที่ปล่อยทิ้งไว้เลยตามเลยไม่ได้ เพราะเป็นปัญหาที่มีความสำคัญสุดยอกอย่างหนึ่งในสถาบันครอบครัว ปัญหานี้ได้แก่อำนาจในการจัดการทรัพย์สินของสามีภริยาภายหลังสมรส ซึ่งเรียกว่า “สินบริคณห์” เพราะเหตุว่ากฎหมายบัญญัติไว้ให้สามีเป็นผู้จัดการสินบริคณห์

แต่ก่อนที่จะพูดเลยไป เพื่อความเข้าใจอันดีสำหรับผู้ที่ไม่ได้ศึกษาวิชากฎหมาย จึงอยากทำความเข้าใจในเบื้องต้นเสียก่อนว่า ทรัพย์สินระหว่างสามีภริยานั้น กฎหมายแบ่งออกเป็น ๓ ประเภท ได้แก่ “สินส่วนตัว” “สินเดิม” และ “สินสมรส” และถ้าเอาสินเดิมรวมกับสินสมรสแล้ว กฎหมายเรียกว่า “สินบริคณห์” ซึ่งจะแยกให้เห็นประเภทของทรัพย์สินเหล่านี้โดยชัดเจนดังนี้

๑. “สินเดิม” ได้แก่ทรัพย์สินที่สามีหรือภริยามีอยู่ก่อนที่จะได้สมรสกัน เว้นแต่สามีภริยาจะได้ทำสัญญาไว้ต่อกันซึ่งเรียกว่า “สัญญาก่อนสมรส” แยกทรัพย์สินนั้นไว้เป็นสินส่วนตัว หรือไม่ใช่ทรัพย์สินบางอย่างที่กฎหมายได้แยกไว้เป็นสินส่วนตัว แม้ว่าจะเป็นทรัพย์สินที่มีอยู่ก่อนสมรสก็ตาม นอกจากนั้น สามีหรือภริยาก็ตามถ้าได้รับทรัพย์สินใดมาโดยทางพินัยกรรม หรือโดยมีผู้ทำหนังสือยกให้ ถ้าพินัยกรรมหรือหนังสือยกให้นั้นมีข้อความแสดงว่าให้เป็นสินเดิม ทรัพย์สินนั้นก็ตกเป็นสินเดิม

๒. “สินส่วนตัว” ได้แก่ทรัพย์สินที่สามีหรือภริยามีอยู่ก่อนสมรสอันได้แก่เครื่องใช้สอยส่วนตัวตามฐานะหรือเครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นในการประกอบวิชาชีพของสามีหรือภริยา หรือทรัพย์สินที่สามีหรือภริยาได้รับมาโดยทางพินัยกรรม หรือโดยมีผู้ทำหนังสือยกให้ ถ้าพินัยกรรมหรือหนังสือยกให้นั้นมีข้อความแสดงว่าให้เป็นสินส่วนตัว ทรัพย์สินนั้นๆ ก็ตกเป็นสินส่วนตัว นอกจากนั้น ทรัพย์สินที่สามีหรือภริยามีอยู่ก่อนสมรส ถ้าสามีภริยา

ไม่ต้องการให้ตกเป็นสินเดิมจะทำให้สัญญาก่อนสมรสแยกไว้เป็นสินส่วนตัวก็ทำได้ ที่นอกเหนือไปจากที่กล่าวมานี้ คอกผลของสินส่วนตัวเช่นดอกเบี้ย ค่าเช่าบ้าน ก็ตกเป็นสินส่วนตัวด้วย และสำหรับภริยายังมีสิทธิพิเศษเพราะเหตุว่าของหมั้น ยังถือเป็นสินส่วนตัวของภริยา

๓. "สินสมรส" ได้แก่ทรัพย์สินที่สามีหรือภริยาได้มาภายหลังสมรส ไม่ว่าจะได้อะไรโดยวิธีใด ยกเว้นเฉพาะทรัพย์สินประเภทที่ระบุไว้ว่าเป็นสินเดิม หรือสินส่วนตัวเท่านั้น

เหตุที่กฎหมายแยกประเภททรัพย์สินไว้ดังกล่าวนี้นี้มีความสำคัญมาก เพราะจะได้ทราบว่า ระหว่างสามีและภริยา ใครเป็นผู้มีอำนาจจัดการทรัพย์สิน ประเภทไหนบ้าง และมีขอบเขตแค่ไหน กล่าวคือ ถ้าทรัพย์สินนั้นถูกจัดให้เป็นสินส่วนตัวแล้ว ภริยาก็มีอำนาจเต็มในการจัดการ หรือถ้าอยากขาย หรือแลกเปลี่ยนก็สามารถทำได้เต็มที่ โดยไม่ต้องขอรับความยินยอมจากสามี แต่ถ้าเป็นทรัพย์สินที่ถูกจัดให้เป็นสินเดิมและสินสมรส ซึ่งรวมเรียกว่า สินบริภคณ์แล้ว ทรัพย์สินดังกล่าวนี้สามีเป็นผู้จัดการ เช่น ภริยามีบ้านเช่าอยู่หนึ่งหลัง เมื่อแต่งงานแล้วถ้าไม่ได้ทำสัญญาก่อนสมรสกันไว้ บ้านหลังนี้ที่กล่าวนี้ จะตกเป็นสินเดิม ทั้งนี้ รวมทั้งการที่จะทำนิติกรรมใดๆ เกี่ยวกับบ้านเช่านี้ ก็ต้องได้รับความยินยอมจากสามีด้วย มิฉะนั้น นิติกรรมใดๆ ที่ทำไปจะกลายเป็นโมฆะ กล่าวคือ สามีอาจบอกล้างเสียได้ ตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นนี้เอง เปิดโอกาสให้ฝ่ายหญิงคำหาหนีคดีได้ โดยกล่าวว่ากฎหมายไม่ได้ให้ความเสมอภาคระหว่างชายกับหญิงจริงๆ เพราะหญิงซึ่งเคยมีความสามารถสมบูรณ์กลับกลายเป็นคนไร้ความสามารถไปเมื่อได้แต่งงาน ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่น่าสนับสนุนและเป็นช่องทางที่ทำให้ชายบางคนหวังแต่งงานกับหญิงที่ร่ำรวย เพราะจะได้มีโอกาสเข้าไปจัดการกอบโกยเงินทองของหญิงในฐานะที่ตนเป็นผู้จัดการสินบริภคณ์

อย่างไรก็ตาม กฎหมายเองก็ได้คำนึงถึงปัญหาต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น จึงได้หาทางป้องกันไว้แล้ว กล่าวคือ ได้อนุญาตให้ชายหญิงทำสัญญาก่อนสมรสแยกทรัพย์สินที่แต่ละฝ่ายมีมาก่อนสมรสเป็นสินส่วนตัวได้ เช่นตามตัวอย่างข้างต้น ถ้าภริยาต้องการมีอำนาจเต็มในการจัดการและการจำหน่ายบ้านเช่าของตน ก็ควรทำสัญญาก่อนสมรส แยกบ้านหลังนี้ไว้เป็นสินส่วนตัวเสีย หรือถ้ามีทรัพย์สินอย่างอื่นอีก จะทำสัญญาแยกไว้ก็สามารถทำได้

แต่เป็นที่น่าเสียใจว่า แม้ว่ากฎหมายจะมอบอาวุธสำคัญไว้ให้หญิงแล้วเพื่อป้องกันการเสียเปรียบชายในเรื่องทรัพย์สิน โดยอนุญาตให้ทำสัญญาแยกทรัพย์สินที่มีมาก่อนสมรสเป็นสินส่วนตัวได้ ก็ไม่มีผู้ใดนิยมทำ เพราะถ้าหญิงคนไหนก่อนแต่งงานขอให้ชายที่ตนจะแต่งงานด้วยทำสัญญาก่อนสมรสกันไว้ในลักษณะนี้ ก็จะไม่ค่อยมีชายที่ไหนแต่งงานด้วย เพราะเท่ากับว่า ผู้หญิงถูกและไม่ว่างใจตนเสียตั้งแต่แรก เพื่อไม่ต้องการให้เสียศักดิ์ศรี จึงไปแต่งงานกับหญิงอื่นที่มีความเชื่อ และไว้วางใจตนดีกว่า จริงอยู่ในปัจจุบันนี้มีชายบางคนยอมทำสัญญาก่อนสมรส แต่ก็เป็นที่น่าสงสัยในเจตนาของชายผู้นั้นว่าต้องการอะไรแน่และโดยทั่วไปแล้วการสมรสดังกล่าวดำเนินอยู่ได้ไม่นานก็แตกร้างกัน เพราะเกิดความรู้สึกที่ไม่ดีต่อกันตลอดเวลา เป็นอันว่ากฎหมายดังกล่าวนี้ไม่มีความหมาย และหญิงขาดการคุ้มครองเท่าที่ควร

“ แม้ว่ากฎหมายจะมอบอาวุธสำคัญไว้ให้หญิงแล้วเพื่อป้องกันการเสียเปรียบชายในเรื่องทรัพย์สิน โดยอนุญาตให้ทำสัญญาแยกทรัพย์สินที่มีมาก่อนสมรสเป็นสินส่วนตัวได้ ก็ไม่มีผู้ใดนิยมทำ เพราะจะไม่ค่อยมีชายที่ไหนแต่งงานด้วย ”

แต่การกล่าวเช่นนี้ก็ยังไม่ถูกต้องนัก เพราะกฎหมายได้พยายามคุ้มครองสิทธิของหญิงเสมอ อย่างในกรณีที่สามีเป็นผู้จัดการทรัพย์สินที่เรียกว่าสินบริคณห์ ก็ไม่ได้หมายความว่า สามีเป็นผู้จัดการที่จะทำอะไรก็ได้ตามอำเภอใจ กล่าวคือ ถ้าจะมีการจำหน่ายทรัพย์สินบางประเภท หรือจะทำให้ทรัพย์สินนั้นเสื่อมสลายลงแล้ว สามีจะต้องได้รับความยินยอมจากภริยาเสียก่อนจึงจะทำได้ เช่น การจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นสินเดิมของภริยา หรือการโอนทรัพย์สินที่ภริยาได้มาภายหลังสมรสโดยการยกให้หรือโดยพินัยกรรม แม้ว่าการโอนนั้นจะได้รับเงินทองเป็นการตอบแทนก็ตาม ก็ไม่สามารถทำไปตามลำพังได้ ยิ่งกว่านั้น การที่สามีมีความชอบพอกใคร่ใคร่เป็นพิเศษ จะยกทรัพย์สินที่มีอยู่ให้กับคนผู้นั้นก็ไม่สามารถจะทำได้ แม้ว่าทรัพย์สินที่ยกให้นั้นจะเป็นสินเดิมของสามีเองก็ตาม และอาวุธสำคัญอีกชิ้นหนึ่งที่กฎหมายได้มอบให้แก่ฝ่ายหญิงก็คือ ถ้าสามีภริยาได้ทรัพย์สินอะไรมาหลังจากการสมรส ต้องถือว่าเป็นทรัพย์สินที่สามีภริยามีสิทธิเท่าๆ กัน ฉะนั้น ถ้าเป็นทรัพย์สินประเภทที่มีการจดทะเบียน เช่น ที่ดิน บ้าน รถยนต์ เรือ แพ ภริยาควรขอให้ลงชื่อของตนร่วมกับสามีด้วย ซึ่งสามีจะไม่ยอมไม่ได้ และเมื่อมีชื่อของภริยาร่วมอยู่ด้วยแล้ว สามีจะไปยกให้ใครหรือนำไปทำอะไรตามอำเภอใจย่อมไม่ได้ ถ้าภริยาไม่ยินยอม

กฎหมายได้ให้ความคุ้มครองหญิงที่เป็นภริยามากกว่าที่กล่าวมาแล้ว กล่าวคือ แม้ว่าสามีจะเป็นผู้จัดการสินบริคณห์ก็ตาม แต่ถ้าสามีจัดการไม่ดีทำให้เกิดความเสียหายอย่างมาก ไม่อุปการะเลี้ยงดูภริยาหรือไปทำหนี้สินขึ้นอย่างมากมายจนหนี้สินมีจำนวนสูงเกินกว่าส่วนที่มีอยู่ในสินบริคณห์ เช่นนี้ ภริยาอาจร้องขอต่อศาลให้ศาลสั่งอนุญาตให้ตนเป็นผู้จัดการเสียเองก็ย่อมทำได้ หรือจะขอให้ศาลสั่งแบ่งสินบริคณห์ออกเป็นสองส่วน เพื่อภริยาจะได้จัดการทรัพย์สินส่วนที่เป็นของตนเองก็สามารถทำได้เช่นกัน ดังนั้นจึงเห็นว่ากฎหมายเอง

แม้จะบกพร่องอยู่บ้าง แต่ก็ทำได้ละเลยไม่คุ้มครองสิทธิของหญิง หรือปล่อยให้ผู้ชายเอาเปรียบอย่างมาก ดังที่อุกฤษกล่าวหาไม่

อย่างไรก็ตามเพื่อให้กฎหมายได้มีวิวัฒนาการไปตามกาลสมัย และสภาพแวดล้อมในสังคม ทางกรจึงได้แต่งตั้งกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ เสียใหม่ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สินของสามีภริยาดังกล่าวมาแล้ว และจากการเปิดเผยผลการประชุมโดยหนังสือพิมพ์ ทำให้ทราบว่าเวลานี้กรรมการมีความเห็นในเรื่องนี้แตกแยกกันเป็น ๒ ฝ่าย กล่าวคือ

ฝ่ายแรกโดยศาสตราจารย์ ดร.หยุด แสงอุทัย เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้เสนอให้คณะกรรมการแก้ไขหลักการ ในกฎหมายเสียใหม่ กำหนดให้สามีและภริยาต่างจัดการทรัพย์สินของตนได้ตามลำพัง กล่าวคือ ทั้งสามีและภริยาต่างจัดการทรัพย์สินที่ได้มาระหว่างเป็นคู่สมรสกันได้ และหมายความว่า "สินบริคณห์" เป็นอันไม่มีอีก ต่อไปสามีหรือภริยาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่หาทรัพย์สินมาได้ ก็จัดการทรัพย์สินของตนเอง แต่อาจมีข้อยกเว้นในกรณีที่สามีภริยาได้ทำสัญญาก่อนสมรสไว้ว่าจะให้ผู้ใดเป็นผู้จัดการทรัพย์สินเพียงผู้เดียว

ฝ่ายหลังโดยพระยาอรรถการีย์นิพนธ์ รัฐมนตรียุติธรรม มีความเห็นว่าการจัดระบบทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาตามที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ดีแล้ว โดยลักษณะสังคมไทย ครอบครัวมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมาแต่โบราณกาล ถึงขั้นที่มีคำกล่าวว่าสามีภริยาเป็นบุคคลเดียวกัน และผลแห่งความกลมเกลียวระหว่างสามีภริยานี้ได้สร้างความอบอุ่นให้ลูกหลาน ซึ่งถือได้ว่าเป็นความดีเด่นของวัฒนธรรมไทยอย่างหนึ่ง ยากที่จะหาได้ในโลก ฉะนั้น ถ้าจะเลิกระบบนี้และเอาระบบแยกทรัพย์สินระหว่างสามีภริยามาใช้ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในครอบครัวก็จะหมดไป สามีภริยาจะเกิดความคิดเห็นแก่ตัว ตัวใครตัวมัน

เกียจจน เอาเปรียบกัน ครอบครัวก็จะระส่ำระสาย ความอบอุ่นที่มีอยู่ในครอบครัวไทยที่มีมาแต่เดิมก็จะหมดสิ้นไป สรุปแล้วยังมองไม่เห็นว่าการระบบแยกทรัพย์สินจะเกิดผลดีแก่ฝ่ายหญิงแต่ประการใด เพราะตามที่เป็นอยู่โดยรูปของครอบครัวไทย การจกระบบทรัพย์สินที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้เหมาะสมกับสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทยอย่างคิตลอคมาอยู่แล้ว

เมื่อได้พิจารณาความเห็นของทั้งสองฝ่ายแล้ว ข้าพเจ้าค่อนข้างจะเห็นด้วยกับความเห็นฝ่ายหลังในแง่ที่ว่า การจกระบบแยกทรัพย์สินตามข้อเสนอของฝ่ายที่หนึ่งจะเป็นทางนำมาซึ่งความหายนะของสถาบันครอบครัวไทย และทำลายวัฒนธรรมอันดีงามของไทยในเรื่อง "หุ้นส่วนชีวิต" ลงอย่างสิ้นเชิง เพราะถือว่าความสำคัญทางวัตถุเหนือกว่าทางจิตใจ แต่ในขณะที่เดียวกันการที่ปฏิเสธ ไม่ยอมให้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงในเรื่องนี้เสียเลยก็เป็นสิ่งที่ไม่น่าสนับสนุน เพราะกฎหมายเกี่ยวกับการจกระบบทรัพย์สินของสามีภริยานี้ได้ใช้มา ๓๒ ปีแล้ว และก็ยังมิชอบบกพร่องอยู่บ้าง ควรได้รับการแก้ไขบางประการ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและความพอใจของทุกฝ่าย

ข้าพเจ้าตั้งข้อสังเกตว่า เรื่องที่ได้รับการเรียกร้องให้แก้ไขอย่างหนักแน่นนั้นมีอยู่เรื่องเดียวคือเรื่องที่หญิงผู้ซึ่งมีความสามารถบริบูรณ์ในการจัดการทรัพย์สินของตน พอสมรสแล้วกลับหมดความสามารถ อำนาจในการจัดการทรัพย์สินกลับไปตกอยู่แก่สามี ซึ่งอาจมีความสามารถด้อยกว่าภริยาก็คงได้ยิ่งกว่านั้น ยังเปิดโอกาสให้ชายบางคนฉวยโอกาสแต่งงานกับหญิงที่ร่ำรวย เพราะหวังผลประโยชน์ในการเข้าไปจัดการทรัพย์สินของหญิง จริงอยู่ในข้อที่กฎหมายได้หาทางแก้ไขไว้แล้ว โดยอนุญาตให้ทำสัญญาก่อนสมรสกันไว้ได้ เช่นนางสาวโสภาเป็นเจ้าของและผู้จัดการโรงแรมชั้นหนึ่ง เป็นนักธุรกิจที่ร่ำรวยและมีชื่อเสียง ต้องการสมรสกับนายอัศวิน ข้าราชการชั้นตรีเพิ่งจบจากมหาวิทยาลัย และไม่มีฐานะร่ำรวยแต่ประการใด ถ้านางสาวโสภาไม่ต้องการให้นายอัศวิน

เข้าจัดการโรงแรมอันเป็นสินเดิมของตน นางสาวโสภาจะขอให้นายอัศวินทำสัญญาก่อนสมรสกับตน แยกโรงแรมดังกล่าวไว้เป็นสินส่วนตัวของนางสาวโสภา เพื่อนางสาวโสภาจะได้จัดการทรัพย์สินของตนต่อไปตามเดิมก็ได้ หรือไม่แยกไว้เป็นสินส่วนตัว แต่ทำสัญญาก่อนสมรสไว้ว่า เมื่อสมรสแล้วให้นางสาวโสภาเป็นผู้จัดการสินบริภัณฑ์แต่ผู้เดียวก็ย่อมทำได้ แต่ที่แทบจะหลับตามองเห็นได้ว่า ถ้าสถานการณ์เป็นเช่นนี้ นายอัศวินก็คงไม่ยอมแต่งงานกับนางสาวโสภา เพราะเป็นการเสียศักดิ์ศรีของผู้ชาย และข้อเท็จจริงที่ปรากฏขึ้นก็มักเป็นเช่นนี้ ฉะนั้น การที่จะหวังพึ่งสัญญาก่อนสมรสจึงเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ สัญญาก่อนสมรสแม้ว่าจะเป็นของดีแต่ก็ต้องเป็นหมันไปเพราะเหตุดังกล่าวแล้ว

ฉะนั้น เพื่อความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย และเพื่อเทิดทูนหลักเสมอภาคระหว่างชายและหญิง โดยไม่ทำลายวัฒนธรรมอันดีงามของคนไทย รวมทั้งความหวังดีต่อคณะกรรมการปรับปรุงประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บรรพ ๕ ด้วย ข้าพเจ้าขอเสนอแนะดังต่อไปนี้

๑. ระบบทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ ส่วนใหญ่ยังคงใช้บังคับได้อีกนานไม่จำเป็นต้องแก้ไขแต่ประการใด

๒. ข้อเสนอแก้ไขประการเดียว คือ เรื่องคำจำกัดความของคำว่า "สินส่วนตัว" ซึ่งเมื่อแก้ไขแล้ว จะได้ความดังนี้ "มาตรา ๑๖๔ สินส่วนตัว ได้แก่

(๑) ทรัพย์สินที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีอยู่ก่อนสมรส และคู่สมรสไม่ได้ทำสัญญาก่อนสมรสแยกไว้เป็นสินเดิม"

ความเดิมในกฎหมายบัญญัติว่า สิ้นส่วนตัวได้แก่ (๑) ทรัพย์สินที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีอยู่ก่อนสมรสและคู่สมรสได้ทำสัญญาก่อนสมรสแยกไว้เป็นสินส่วนตัว

การแก้ไขเพียงเล็กน้อยคงเสนอแนะนี้จะมีลกว้างขวาง และเป็นการแก้ไขที่ตรงกับเป้าหมายและผลที่จะได้รับก็คือ

ก. เป็นการให้ความเสมอภาคและคุ้มครองสิทธิของภริยาตามที่มีความต้องการอยู่ในปัจจุบันเพราะตามข้อความที่เสนอขอแก้ไขนี้ ทรัพย์สินที่หญิงมีมาก่อนสมรสจะตกเป็นสินส่วนตัวของหญิงโดยอำนาจของกฎหมายไม่จำเป็นต้องทำเป็นสัญญาก่อนสมรสให้ยุ่งยาก และเมื่อเป็นสินส่วนตัวของหญิงหญิงก็มีอำนาจในการจัดการหรือการจำหน่ายเอง ซึ่งเป็นหลักประกันว่าสามีจะเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินของภริยาที่มีมาก่อนสมรสไม่ได้ เพราะทรัพย์สินนั้นไม่ใช่สินเดิม แต่กลายเป็นสินส่วนตัว

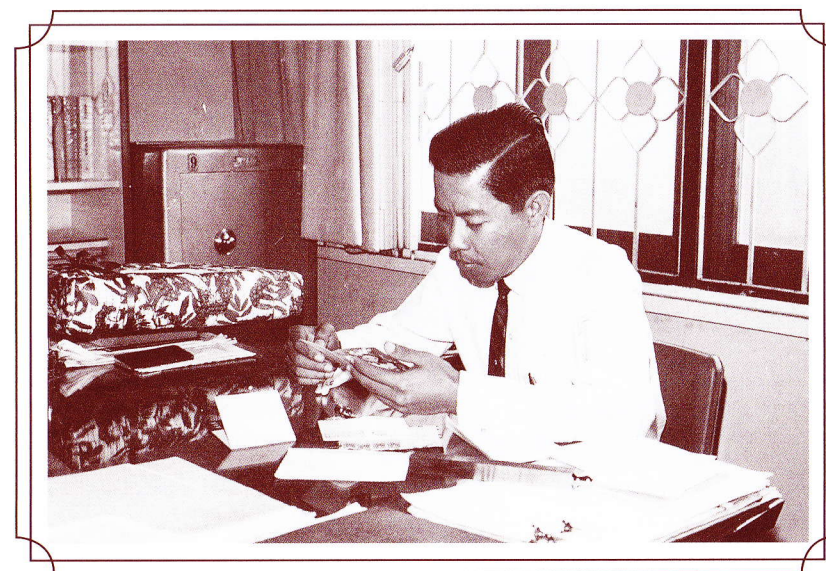
ข. สามียังคงเป็นผู้จัดการสินบริคนให้อยู่โดยอำนาจกฎหมายแต่อำนาจจะถูกตัดทอนลง เพราะความสำคัญของสินเดิมลดน้อยลง

ค. ยังรักษาระบบสินบริคนและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในครอบครัวไว้ได้

ง. ยังเคารพหลักแห่งความศักดิ์สิทธิ์ในการแสดงเจตนาอยู่ เพราะคู่สมรสก็ยังทำสัญญาก่อนสมรสกันได้ตามที่กฎหมายอนุญาต

๓. ข้อเสนอแนะประการสุดท้ายก็คือ ขอเสนอให้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติ จดทะเบียนครอบครัว กล่าวคือ เมื่อมีการจดทะเบียนสมรสให้นายทะเบียนมีหน้าที่สอบถามคู่สมรสในเรื่องทรัพย์สินที่แต่ละฝ่ายมีอยู่แล้วจดทะเบียนแยกออกจากกันไว้โดยเด็ดขาด เพื่อป้องกันปัญหาโต้แย้งในภายหลัง และเป็นการคุ้มครองสิทธิของบุคคลภายนอกผู้ที่มีกิจการเกี่ยวข้องกับสามี หรือภริยาทางด้านทรัพย์สินด้วย

ข้าพเจ้ามั่นใจว่า การแก้ไขดังที่เสนอแนะนี้จะเป็นการเพียงพอ ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่บุคคลทุกฝ่าย และจะนำความสุขใจมาสู่ทั้งชายและหญิง อันจะทำให้สถาบันครอบครัวมีความอบอุ่นและมั่นคงด้วย

ฉะนั้น จึงควรจะแก้ไขกฎหมายมาตราใหม่ ให้ครอบคลุม
เป้าหมายและในทางปฏิบัติกระทรวงทำโดยชักชวนกัน เริ่มด้วย
กักตักน้ำทะเลเขื่อนห้วย ลุย หรือศาลาเกิดตอนมาดึกในในเรื่อง
ด้วย ซึ่งจะทำให้ภัยและเหตุอื่น ๆ ที่จะทำลายความผาสุกของ
สังคมมนุษย์ต่อไป ไม่กล้าที่จะกระทำจึงอาจจะเป็นผลเข้าไปถึง

๑๒๖

สิทธิทางกฎหมาย ของหญิงไทย

ឃុំអឃ្លាត

สิทธิ
ทางกฎหมาย
ของ
สตรีไทย

● โสภ ตรี. ลกฤษ นวลอนวัน

จำนวนที่

๑๕ มีนาคม ๒๕๐๐

สิทธิทางกฎหมายของสตรีไทย

สตรีสาว โสด หมาย หรือยังไม่มีสามีไม่มีปัญหาเรื่องสิทธิเสมอภาคทางกฎหมายเกี่ยวกับ
อำนาจการจดทะเบียนสันนิษฐานปัญหาแต่สตรีมีสามีแล้ว

โดย

ดร. ชุกฤษ มงคลนาวิน

เป็นเพียงหมิ่นเหม่ว่าฐานทางกฎหมาย
ของหญิงไทยในปัจจุบันแตกต่างกับสังคม
มาก ความรู้สึกต่างๆ เป็นเช่นไร หวังสัน
จิตติพงษ์ของสามีได้หลุดไป ความรู้สึกใน
ที่ใกล้ชิด ในบ้านของเธอ ความเสมอภาค
ระหว่างชายและหญิงเป็นสิ่งควรสนับสนุน ทั้งจะ
เห็นได้ว่ากฎหมายสังคมของประเทศ คือกฎ
หมายรัฐธรรมนูญ โดยบัญญัติหลักแห่งความ
เสมอภาคระหว่างชายและหญิง โดยชาย รัดเชน
โดยเฉพาะในด้านการใช้สิทธิในฐานะเป็นพล
เมืองแล้ว ชายและหญิงควรมีสถานะที่เสมอกัน
ทั้งปวง การเป็นสตรีในการเลือกตั้งสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎร สภาท้องถิ่น หรือสภา
จังหวัด เป็นต้น เช่นนี้ควรให้ผู้ชายพิจารณา
ไม่น้อย เคยได้ยินเลือกตั้งเป็นสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาเทศบาล
และสมาชิกสภาจังหวัด นอกจากนั้นผู้หญิงอีก
จำนวนมากได้ประกอบอาชีพเช่นเดียวกับชาย
เช่นเป็นแพทย์ ครู ศึกษานิเทศก์ นักธุรกิจ
เป็นผู้พิพากษา และเป็นช่างสังเกตว่า ปัจจุบัน
แม้รัฐบาลจะมีองค์บัญญัติบางแห่งไว้คอยช่วย
ให้การเจริญของสตรีกับบ้านบ้าน เช่น
กิจการโรงเรียนสำหรับเด็กเป็นต้น
จึงต้องไม่เอาซึ่งบ้านประเทศชาติไม่เปิดโอกาส
แก่ผู้หญิงเท่า เช่นการเป็นอัยการ เป็นข้าราชการ

การได้ไปครอง หรือเป็นภักดีด้วย เป็นที่
 แก้ว มี โฉน ขรรค์ กาง เค่ง เก้า ให้อำนาจ ๖ พ
 ดังอำนาจไม่เหมือนดั่ง มี ฉาก พาง ธรรมชาตของ
 หึง ฤทธิหมั่งไม่เปื้อนโศกได้ ไม่เท่าที่ควร
 โหษวาทฤทธิหมั่ง ไม่ให้ความเป็นธรรมนั้น พุคฺคา มาก
 เพราะเป็นเนื้อแท้ฤทธิหมั่ง คงการ คุ่ม ครองเสกหึง
 มากกว่าที่จะ ให้อาษาอาบเย็น ฤทธิหมั่งได้ให้ความ
 เป็นธรรมมาซึ่งกว่านั้น โดยไม่ให้อภัยต้องคอยรักษา
 ได้พระธรรมบัญญัติการบริการทพร ถ่าถ้อย
 หึงจะนำโดยกตนา เจ้าวัชรกร ร ทพรเป็นเชื้อชาติ
 พนัช โดยฤทธิหมั่งได้เป็น สุภาว ภาวธรรมชาตของ
 พนัชดังกล่าวแล้ว

แอชนท์ แชนท์ จอมมยุหว่า ถิ่นพระนครไทร
 ได้ข้าพเจ้าใหญ่จะได้อาใจไว้ คุ้มความ ไม่เป็น ชราม
 และขอ ให้ถ้ำรักกับไชโย ในขณะนั้น ซึ่งจะตอบได้ว่า
 บัญชีหาความไม่เป็นที่ธรรมนั้นได้ คุ้มคนพาล ถ้า กักร
 บกพร่องได้จะเข้าเป็น คุ้มรักษา คุ้มได้บุญคุ้มความ
 ประมวลคุณงามเห็นเฉพาะกัน นรท ๕ ซึ่ง
 ประกาศไว้ดังต่อไปนี้ ๓ ตุลาคม ค.ศ. ๑๙๖๖ เป็นต้น
 มา แต่ความใจเป็นธรรมดังกล่าวนั้น กักรชบชด
 ยอตนุภาพหรือ มี ๓ ๓ ๓ ๓ คุ้มที่ไม่ได้เข้าในว่า
 ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ คุ้มทั้ง ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓
 คุ้มกันคนทุกประเภท คุ้ม คุ้มกันคนทุกส่วน
 หากได้วิธีนี้หรือถ่วงถ่วง คุ้ม คุ้มกันคนทุกส่วน

● สตรีจีนนำดอกไม้มาถวายผู้พิพากษาและศาลากลางการพนันและแอลกอฮอล์ เกี่ยวกับทอนไม้

VIENGTAI HOTEL

Banglumpoo, Rambootree Road.
Bangkok, THAILAND.

Phone: 27628-27629
49820-49821-49822

• กุมภาพันธ์ ๒๕๑๑

เรียน อาจารย์อุกฤษ มงคลนาวิน

ดิฉันเพิ่งจะได้อ่านจากนิตยสารชาวสารอเมริกันว่า ท่านโคกูฉาไปบรรยายเรื่อง "สิทธิคามกฎหมายของสตรีไทย" ที่สมาคม เอ ยู เอ เมื่อวันที่ศุกร์ที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๑๑ นี้

ดิฉันมีความเสียใจที่ไม่มีโอกาสไปฟังการบรรยาย เพราะได้ทราบข่าวเมื่อวันกำหนดได้ผ่านพ้นไปแล้ว จึงขอเรียนว่า ดิฉันมีความสนใจในหัวข้อนี้มาก และกำลังรวบรวมเรื่องสิทธิของสตรีตามกฎหมายไทยอยู่ โดยเทียบกับกฎหมายต่างประเทศด้วย ฉะนั้นถ้าท่านโคกูฉาส่งโน้ตคำบรรยายของท่านมาให้ดิฉันเพื่อประกอบความรู้ จะเป็นพระคุณอย่างสูง หรือจะกรุณาให้ดิฉันไปรับได้ ๗ ที่ใดก็จะเป็นที่สวัสดียิ่ง

ดิฉันขอขอบพระคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้.

ด้วยความนับถืออย่างสูง

รณ พทนิมมค อนุกรม

(นางแรม พรหมโมบล บุณยประสพ)

บทบาทของสตรีไทยทางการเมือง

บทบาทของสตรีไทยทางการเมือง*

โดย ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน

เป็นที่น่าสังเกตว่าปัจจุบันนี้ สตรีไทยได้มีบทบาทในสังคมมากขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านการเศรษฐกิจและสังคม ดังจะเห็นได้ว่า ธุรกิจที่มีความสำคัญและมีทุนทรัพย์สูงบางแห่ง ตกอยู่ภายใต้การดำเนินการของสตรีนักธุรกิจที่มีความสามารถ และปรากฏว่าการบริหารงานของสตรีเหล่านี้ได้เป็นไปอย่างเข้มแข็ง ประสบความสำเร็จไม่แพ้ผู้ชาย อันถือว่าเป็นปรากฏการณ์อันหนึ่งซึ่งได้สร้างความประหลาดใจให้แก่ประชาชนเป็นอันมาก เพราะเพียงชั่วระยะเวลาที่ผ่านไปเพียงไม่กี่ปี สตรีไทยสามารถลบล้างความรู้สึกดั้งเดิมที่ถือว่า "สตรีเป็นเพียงช้างเท้าหลัง" ลงได้เกือบจะเรียกว่าโดยสิ้นเชิง และกำลังมีความพยายามที่จะพิสูจน์ให้ประชาชนทั่วไปยอมรับว่า สตรีในปัจจุบันนี้มีความสามารถทัดเทียมกับผู้ชายแล้ว อย่างน้อยก็ทางด้านการเป็นนักธุรกิจที่ดี

ยิ่งกว่านั้น สตรีไทยอีกจำนวนมากได้เข้ามามีบทบาททางด้านสังคม โดยเฉพาะทางด้านกิจการสังคมสงเคราะห์สาขาต่างๆ ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่า การบำเพ็ญประโยชน์ของสตรีเหล่านี้เป็นการกระทำด้วยใจสมัคร และด้วยจิตใจที่เสียสละ เพื่อส่วนรวมอย่างแท้จริง เพราะสตรีเหล่านี้ส่วนมากไม่ได้เข้ามาทำงานด้านนี้เพราะถูกบังคับให้กระทำตามหน้าที่ แต่เป็นเพราะ

*บทความเขียนเมื่อ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๑๐ ลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ "ประชาชาติไทย"

ความสมัครใจโดยแท้ ดังจะเห็นได้จาก บรรดาสตรีที่ร่วมกันปฏิบัติงานทางด้านสังคมสงเคราะห์อย่างไฉไล ในองค์การสตรีต่างๆ ทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ

เพราะเหตุที่สตรีได้แสดงความสามารถให้ปรากฏทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม อย่างไฉไล ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว รวมทั้งความสามารถทางด้านอื่น เช่น ด้านการศึกษา การแพทย์ การเป็นข้าราชการที่ดี เป็นต้น ทำให้เกิดความคิดต่อไปว่า สตรีไทยควรมีบทบาททางการเมืองหรือไม่

ก่อนที่จะพิจารณาปัญหานี้ ควรเข้าใจกันเสียก่อนว่า การเมืองคืออะไร ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๔๓ คำว่า การเมือง ได้แก่ "การที่เกี่ยวกับรัฐหรือแผ่นดิน เช่น วิชาว่าด้วยรัฐ การจัดส่วนแห่งรัฐ และการดำเนินการแห่งรัฐ"

นอกจากนั้นการเมืองยังอาจหมายถึงกิจการอำนาจหรือควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินอีกด้วย ซึ่งผู้ที่ทำหน้าที่ดังกล่าวนี้ ซึ่งได้แก่รัฐมนตรีและสมาชิกวุฒิสภา จะถูกเรียกว่าเป็นนักการเมือง

ฉะนั้น ผู้ที่มีบทบาทในทางการเมือง อาจแบ่งออกได้เป็น ๓ ระดับ คือ ระดับผู้บริหารราชการแผ่นดิน อันได้แก่รัฐบาล ระดับผู้ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน อันได้แก่สมาชิกวุฒิสภา และระดับสุดท้ายคือ ระดับผู้สนับสนุนทางการเมือง อันได้แก่ประชาชนทั่วไป

จากการแบ่งแยกเช่นนี้ อาจจะให้เห็นชัดขึ้นว่า ถ้าสตรีจะมีบทบาททางการเมือง ควรจะเข้าไปมีบทบาทในลักษณะใด เพราะถ้าเข้าไปมีบทบาทในสองระดับแรก ผู้นั้นย่อมได้ชื่อว่าเป็นนักการเมือง แต่ถ้าเข้าไปมีบทบาท

“สตรีไทยอีกจำนวนมาก
ได้เข้ามามีบทบาท
ทางด้านสังคมสงเคราะห์
สาขาต่างๆ”

ในระดับที่สาม ผู้มันยังไม่ได้ชื่อว่าเป็นนักการเมือง จึงควรจะได้พิจารณาว่าสตรีไทยในปัจจุบัน ควรจะมีบทบาททางการเมืองเช่นไร จึงจะเป็นประโยชน์แก่สังคมและประเทศชาติอย่างแท้จริง

ในฐานะที่เป็นประชาชนคนหนึ่ง สตรีควรจะเป็นผู้สนับสนุนทางการเมืองที่ดี อย่างน้อยที่สุดก็ควรใช้สิทธิทางการเมืองตามที่กฎหมายอนุญาตไว้ให้เต็มที่ เช่นการใช้สิทธิลงคะแนนเสียงในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนเป็นต้น การนอนหลับทับสิทธินอกจากจะเป็นการแสดงความเห็นแก่ตัวระดับชาติแล้ว ยังอาจมีส่วนร่วมในการทำลายความมั่นคงของชาติในทางอ้อมอีกด้วย ถ้าการเลือกตั้งครั้งนั้นไม่สามารถจะได้ผู้แทนที่ดี เพราะเหตุที่สตรีพากันงดเว้นไม่ใช้สิทธิลงคะแนน ฉะนั้น สตรีจึงควรเข้าร่วมมีบทบาททางการเมืองในฐานะผู้สนับสนุนทางการเมืองเป็นอย่างยิ่ง เพราะเสียงของสตรีอาจมีผลในทางเปลี่ยนแปลงโฉมหน้าทางการเมืองอย่างสำคัญก็ได้

ปัญหาที่เหลือไว้ให้พิจารณาแต่เพียงประการเดียวก็คือ สตรีไทยควรมีบทบาททางการเมืองในฐานะนักการเมืองหรือไม่

ปัญหานี้ได้มีผู้แสดงความคิดเห็นทั้งในทางที่สนับสนุนและคัดค้าน

สำหรับผู้สนับสนุนมีความเห็นว่า สตรีไทยในปัจจุบัน ไม่ใช่ช้างเท้าหลังเช่นในสมัยก่อน เพราะสตรีในปัจจุบันได้รับการศึกษาอบรม เท่าเทียมกับ

“ สตรีควรจะเป็นผู้สนับสนุนทางการเมืองที่ดี
อย่างน้อยที่สุดก็ควรใช้สิทธิทางการเมือง
ตามที่กฎหมายอนุญาตไว้ให้เต็มที่ ”

ผู้ชาย และมีความสามารถในด้านต่างๆ ไม่แพ้ผู้ชาย ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันอยู่แล้ว นอกจากนั้นสตรีหลายคนก็ได้แสดงให้เห็นปรากฏแล้วว่า สามารถเป็นนักการเมืองที่ดีได้ ดังจะเห็นได้จากอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นสตรีหลายท่าน ต่างก็ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้แทนปวงชนและเป็นผู้ถ่ายทอดทัศนะของสตรีให้บรรดาผู้ชายได้รับหลายอย่างได้ผลดียิ่ง และคุณสมบัติที่เด่นอีกประการหนึ่งของสตรีก็คือ นักการเมืองเหล่านี้ไม่เคยโกงกินหรือทุจริตด้วยวิธีอื่นๆ เหมือนนักการเมืองผู้ชายบางคน

ส่วนผู้ที่คัดค้านมีความเห็นว่า สตรีไม่ควรจะมีบทบาททางการเมืองถึงขนาดเป็นนักการเมือง ทั้งนี้ เพราะหน้าที่ที่แท้จริงของสตรีก็คือ การเป็นแม่บ้านที่สามารถเป็นเมียที่ดีของตัว และเป็นแม่ที่ดีของลูก ถ้าสตรีไทยพากันออกนอกบ้านเล่นการเมืองกันหมดแล้ว บ้านก็จะไม่เป็นบ้าน ในที่สุด ครอบครัวจะอยู่ในสภาพที่เรียกว่า บ้านแตกสาแหรกขาด ซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหาสังคมอย่างร้ายแรง นอกจากนั้น การเป็นนักการเมืองย่อมหล่อหลอมให้สตรีขาดคุณสมบัติของการเป็นกุลสตรี ซึ่งจะทำให้คุณค่าของตัวเองด้อยลงในทัศนะของผู้ชาย กล่าวโดยสรุปแล้ว กลุ่มหลังนี้มีความเห็นว่า ถึงแม้สตรีไทยจะมีความสามารถเป็นนักการเมืองที่ดีได้ก็จริง แต่ก็ไม่ควรเป็นเพราะเหตุผลดังกล่าวแล้ว

สำหรับผู้เขียนเองมีความเห็นว่า ปัจจุบันนี้สตรีมีเสรีภาพและมีความเสมอภาคเท่าเทียมกับผู้ชายแล้ว โดยเฉพาะทางด้านการเมือง เพราะฉะนั้นจึงไม่ควรกีดกัน หรือขัดขวางไม่ให้สตรีไทยสนใจการเมืองหรือเป็นนักการเมืองหน้าที่ของเราคือการกระตุ้นเตือนให้สตรีมีส่วนเข้ารับผิดชอบทางการเมืองให้มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และผู้เขียนมีความเชื่อว่าถ้าประเทศเรามีนักการเมืองสตรีมากขึ้น โฉมหน้าทางการเมืองของประเทศ อาจเปลี่ยนไปในวิถีทางที่ดีขึ้นก็เป็นได้

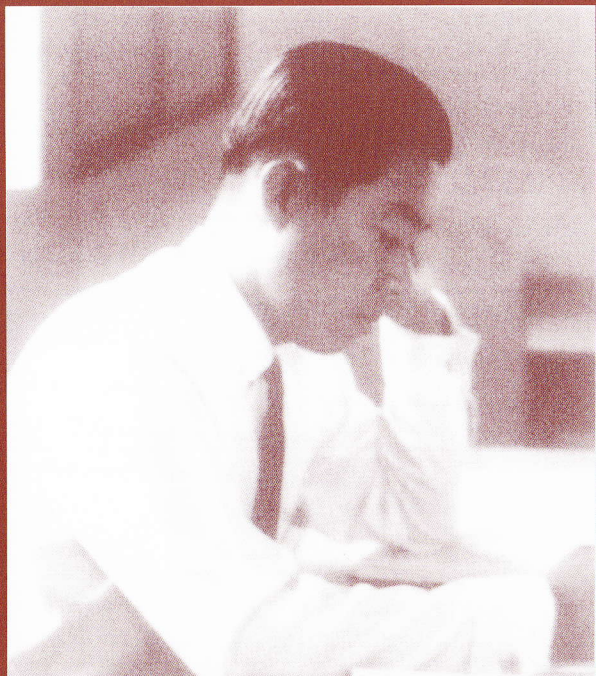
อย่างไรก็ตาม สำหรับสตรีที่กำลังมีความรับผิดชอบทางด้านครอบครัวอย่างสูง ควรจะได้มีการไตร่ตรองอย่างรอบคอบก่อนที่จะตัดสินใจเข้าเล่นการเมืองในฐานะนักการเมือง เพราะนักการเมืองที่ดีจะต้องเป็นผู้เสียสละทั้งกำลังกาย กำลังใจ สติปัญญา ทรัพย์สิน และที่สำคัญที่สุดก็คือการเสียสละเวลา การที่สตรีไม่มีเวลาทำหน้าที่ในบ้าน ในฐานะแม่บ้านที่ดีมักจะถูกตำหนิมากกว่าถูกสรรเสริญ

ดังนั้น สตรีที่สมควรเป็นนักการเมืองจึงน่าจะได้แก่สตรีที่ไม่มีภาระผูกพันทางครอบครัวมากเกินไป เช่น สตรีโสด สตรีที่เป็นหม้าย หรือสตรีที่หมดภาระหน้าที่อื่นหนักในครอบครัวแล้ว เป็นต้น ซึ่งสตรีเหล่านี้ย่อมสามารถเสียสละสิ่งทุกอย่างเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมและประเทศชาติได้

การเมืองไม่ใช่เรื่องผู้ชายของผู้ชาย เพราะฉะนั้น ถึงเวลาหรือยังที่สตรีไทยจะมีบทบาททางการเมืองให้มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ทั้งฐานะเป็นนักการเมือง และในฐานะเป็นผู้สนับสนุนทางการเมืองที่ดี

“**การเมือง**
ไม่ใช่เรื่องผู้ชายของผู้ชาย
ถึงเวลาหรือยังที่สตรีไทย
จะมีบทบาททางการเมืองให้**มากขึ้น**กว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน”

ชายหนุ่มคนเดียวแต่งงานกับ
หญิงสาวสองคนได้หรือไม่

ชายหนุ่มคนเดียวแต่งงานกับหญิงสาวสองคน ได้หรือไม่

โดย คร.อูกฤษ มงคณาวิน

เมื่อเร็ว ๆ นี้ มีข่าวเกียวกรรวทางหน้าหนังสือพิมพ์ว่า ชายหนุ่ม
ผู้หนึ่งทำพิธีแต่งงานกับหญิงสาวสองคนพร้อมกัน ในพิธีแต่งงานนั้นมีแขกเหรื่อ
มากมายพอสมควร และมีข่าวและรูปภาพปรากฏในหน้าหนังสือพิมพ์หลายฉบับ
ซึ่งสร้างความตื่นเต้นให้กับบรรดาชายหนุ่มอื่นๆ มากพอสมควร และอาจจะ
ถือเป็นเยี่ยงอย่างต่อไปในอนาคตก็ได้ จึงควรจะได้นำมาพูดคุยกันไว้เพื่อเป็น
ความรู้สึกละเลินเล่อ

ประเด็นแรกที่เราจะคุยกันก็คือ การที่ชายคนเดียวจะมีภรรยาสองคน
ในขณะเดียวกัน จะทำได้หรือไม่

ปัญหานี้ เราจะต้องแยกพิจารณาเป็น ๒ ส่วนคือในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ
กฎหมายและในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทางปฏิบัติ

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายนั้น ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๓๘ เป็นต้นมา
การที่ชายและหญิงจะเป็นสามีภรรยากันโดยชอบด้วยกฎหมายนั้น จะต้องมีการ
จดทะเบียนสมรสเสียก่อน การที่ชายหญิงเพียงแต่ทำพิธีแต่งงานกัน แม้ว่าในพิธีนั้น
จะได้เชิญผู้หลักผู้ใหญ่หรือแขกเหรื่อมาเป็นสักขีพยานจำนวนมากมายกย่อง

ก็พ้นคนที่ตาม ก็ไม่ทำให้การสมรสนั้นถูกต้องตามกฎหมายขึ้นมาได้
ยิ่งไปกว่านั้นอีก ถึงแม้ชายหญิงนั้น จะอยู่กินด้วยกันต่อไปอีกหลายสิบปี
จนมีลูกเต็มบ้านหลานเต็มเมือง ก็ไม่ทำให้ชายหญิงนั้นเป็นสามีภรรยากัน
โดยชอบด้วยกฎหมายแต่ประการใด ซึ่งผิดกับในสมัยก่อนวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๓๘
ซึ่งในสมัยก่อนนั้นเพียงแต่ชายหญิงมีเจตนาแต่งงานกันและได้อยู่กินกันฉันสามี
ภรรยาโดยเปิดเผยก็ถือว่าเป็นสามีภรรยากันแล้ว

ในทางตรงกันข้าม นับตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๓๘ เป็นต้นมา
กฎหมายถือว่าการเป็นสามีภรรยากันโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ อยู่ที่การ
จดทะเบียนสมรสเป็นสำคัญ เมื่อมีการจดทะเบียนสมรสกันแล้ว แม้ว่าชายหญิงนั้น
จะไม่เคยร่วมหลับนอนด้วยกันเลยก็ตาม กฎหมายก็ถือว่าชายหญิงคู่กันเป็น
สามีภรรยากันโดยชอบด้วยกฎหมาย

ดังนั้น จึงพอสรุปได้ว่า ถ้าชายหญิงอยู่กินด้วยกันฉันสามีภรรยา
โดยเปิดเผย แต่ไม่ได้จดทะเบียนสมรส ต้องถือว่าชายหญิงคู่กันเป็นสามีภรรยากัน
ตามข้อเท็จจริง แต่ไม่เป็นสามีภรรยากันตามกฎหมาย เพราะฉะนั้น จึงไม่มีสิทธิ
และหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยครอบครัว
หรือมรดกแต่ประการใด

ปัญหาที่จะต้องพิจารณากันต่อไปก็คือ ถ้าชายหญิงจะจดทะเบียนสมรส
กัน จะต้องมีความสมัครใจและตกลงอยู่ในเงื่อนไขของกฎหมายอย่างไรบ้าง

ในเรื่องนี้ กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยครอบครัวบัญญัติไว้ว่า
ชายหญิงจะทำการสมรสกันได้ จะต้องมีความสมัครใจดังนี้

๑. ชายมีอายุสิบเจ็ดปี และหญิงมีอายุสิบห้าปีบริบูรณ์แล้ว
หมายความว่า ถ้าชายมีอายุต่ำกว่าสิบเจ็ดปีบริบูรณ์ ย่อมสมรสไม่ได้ หรือ
ถ้าหญิงมีอายุยังไม่ครบสิบห้าปีก็สมรสไม่ได้เช่นกัน

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าชายอายุสิบเจ็ดปี และหญิงอายุสิบห้าปี จะสามารถทำการสมรสได้ก็จริง แต่เนื่องจากชายหรือหญิงอายุยังไม่ครบ ยี่สิบปีบริบูรณ์ กฎหมายถือว่ายังเป็นผู้เยาว์อยู่ ดังนั้น การสมรสนี้จึงต้องได้รับความยินยอมจากพ่อแม่ หรือผู้ปกครองเสียก่อน แต่ถ้าชายหรือหญิงคนไหน อายุครบยี่สิบปีบริบูรณ์แล้ว ก็สามารถทำการสมรสได้โดยลำพัง โดยไม่ต้องขอให้พ่อแม่หรือผู้ปกครองให้ความยินยอมเสียก่อน เพราะกฎหมายถือว่าบุคคลนั้น บรรลุนิติภาวะแล้ว

อาจมีปัญหาคือต่อไปอีกว่า ถึงแม้ชายหรือหญิงอายุจะครบยี่สิบปีบริบูรณ์ แล้วก็จริง แต่ยังไม่มีการงานหรือมีรายได้ของตัวเองเป็นเรื่องเป็นราว ยังต้องแบมือขอสตางค์จากพ่อแม่อยู่ จะไปจดทะเบียนสมรสตามลำพังได้หรือไม่ ปัญหานี้ก็ต้องตอบว่าทำได้ เพราะเป็นผู้บรรลุนิติภาวะแล้ว แต่ถ้าอยู่ในสภาพเช่นนี้ และพ่อแม่ไม่เห็นชอบด้วย ก็อาจจะเกิดความเดือดร้อนในปัญหาชีวิตได้

๒. ชายหญิงที่จะสมรสกัน ต้องไม่ใช่ญาติสายโลหิตกัน เช่น พ่อแต่งงานกับลูกสาว อาแต่งงานกับหลานสาว ไม่ได้เป็นต้น ยิ่งไปกว่านั้น พี่น้องพ่อเดียวกันแม่เดียวกัน หรือพ่อเดียวกันแต่คนละแม่ หรือแม่เดียวกันแต่คนละพ่อ ก็แต่งงานกันไม่ได้

๓. ชายหญิงต้องยินยอมเป็นสามีภรรยา กัน คือสมัครใจจะแต่งงานกัน ถ้าชายหญิงไม่สมัครใจจะแต่งงานกัน แต่ผู้ใหญ่ทั้งสองฝ่ายต้องการให้แต่ง ก็ขอให้ผู้ใหญ่เขาแต่งงานเอง เพราะลัทธิคลุมถุงชน หรือข่มเขาคืน ให้กินหมั้นเขาเลิกกันไปนานแล้ว

๔. ชายหรือหญิงต้องไม่เป็นคนวิกลจริต คือไม่เป็นคนบ้า นั่นเอง และ

๕. ชายหรือหญิงต้องมีได้เป็นคู่สมรสของบุคคลอื่นอยู่ หมายความว่า

ว่า ขณะที่จดทะเบียนสมรสกัน ต้องเป็นคนโสด หรือถ้าบังเอิญไม่ใช่คนโสด ก็จะต้องขาดจากการสมรสตามกฎหมายเสียก่อน เช่น จดทะเบียนหย่าแล้ว หรือ คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งตายไปแล้ว

อย่างไรก็ตาม ถ้าเพียงแต่ตัวหรือเมียทนทานเราไม่ได้ หลบหนีไปจากบ้าน ถึงแม้ว่าจะออกจากบ้านไปนานแค่ไหนก็ตาม ก็ต้องถือว่ายังเป็นสามี ภรรยา กันอยู่ตามกฎหมาย จนกว่าจะได้หย่าจากกันแล้ว หรือมีหลักฐานทางราชการว่าอีกฝ่ายหนึ่งนั้นตายแล้ว

คราวนี้มาถึงปัญหาของเราที่ว่า ชายหนุ่มยังโสดอยู่ หญิงสาวทั้งสอง ก็ยังบริสุทธิ์ จะจดทะเบียนสมรสหมู่กันที่เดียวสามคนได้หรือไม่

ปัญหานี้ก็ต้องตอบว่า ตามกฎหมายแล้วทำไม่ได้ เพราะถ้าชายหนุ่มของเราจดทะเบียนสมรสกับสาวคนหนึ่งแล้ว จะจดทะเบียนสมรสกับสาวคนที่สองอีกไม่ได้ คราวเท่าที่การจดทะเบียนสมรสครั้งแรกยังไม่สิ้นผลตามกฎหมาย คือ ยังไม่ได้หย่ากับสาวคนแรก คือสาวคนแรกยังไม่ตาย เพราะฉะนั้น เมื่อทำพิธีแต่งงานกับหญิงสาวพร้อมกันที่เดียวสองคน แล้วจะเลือกจดทะเบียนสมรสกับใครคนใดคนหนึ่ง ย่อมจะเกิดความไม่เป็นธรรมขึ้นได้ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นย่อมขึ้นอยู่กับความสมัครใจของคู่กรณี เช่น ถ้าหญิงสาวทั้งสองคนตกลงกันให้คนใดคนหนึ่ง จดทะเบียนสมรสกับชายหนุ่มนั้นก็ย่อมทำได้

ปัญหาคือต่อไปมีว่า ถ้าหญิงสาวทั้งสองคนค้นหุรงจะจดทะเบียนสมรส ให้ได้ ทั้งคู่จะทำอย่างไร ก็ต้องตอบว่า นายทะเบียนสมรสจะจดทะเบียนสมรส ให้ได้เพียงคนเดียวเท่านั้น เมื่อจดทะเบียนให้คนหนึ่งแล้ว จะจดให้อีกคนหนึ่ง ไม่ได้

มีผู้สงสัยต่อไปอีกว่า ถ้าเผื่อนายทะเบียนใจอ่อนยอมจดทะเบียนสมรส ให้จะว่าอย่างไร ก็ต้องตอบว่านายทะเบียนที่ใจอ่อนนั้นอาจต้องมีความผิด

ตามกฎหมาย แต่ในส่วนการจดทะเบียนสมรสนั้น เมื่อจดทะเบียนให้แล้ว
ถึงแม้การจดทะเบียนสมรสให้คนที่สอง จะทำให้การสมรสนั้นเป็นโมฆะก็จริง
แต่กฎหมายก็ยังบัญญัติให้ความคุ้มครองไว้เป็นกรณีพิเศษเกี่ยวกับการกระทำ
ทั้งหลายที่ตกเป็นโมฆะโดยทั่วไป เพราะโมฆะในเรื่องอื่นๆ ไปนั้น เราถือการนั้นๆ
ตกเป็นอันเสียเปล่า เหมือนกับไม่ได้ทำขึ้นเลย และผู้มีส่วนได้เสียคนใดคนหนึ่ง
จะกล่าวอ้างถึงโมฆกรรมขึ้นมาก็ได้

แต่โมฆกรรมในเรื่องการจดทะเบียนสมรสนั้นมีลักษณะพิเศษ
กล่าวคือ ถึงแม้จะตกเป็นโมฆะก็จริง แต่คนใดจะกล่าวอ้างว่าการสมรสครั้งที่สอง
นี้เป็นโมฆะไม่ได้ จะต้องมีการฟ้องต่อศาลขอให้ศาลเพิกถอนการสมรสเสียก่อน

เพราะฉะนั้น ถ้ามีการจดทะเบียนสมรสซ้อน และยังไม่มีการพิพากษา
ให้เพิกถอนการสมรส ก็ต้องถือว่า ชายคนเดียวมีภรรยาสองคนโดยชอบ
ด้วยกฎหมายได้

กฎหมายปัจจุบันเกี่ยวกับเรื่องการสมรสซ้อน

ปัญหานี้อาจเกิดขึ้นในครอบครัวใดครอบครัวหนึ่ง ได้แก่การที่ชายใดมีภรรยาอยู่แล้ว ยังไปจดทะเบียนสมรสกับหญิงอื่น ทำให้หญิงคนหลังมีสถานะเป็นภรรยาโดยชอบด้วยกฎหมายด้วย ซึ่งถึงแม้กฎหมายจะบัญญัติให้การจดทะเบียนสมรสครั้งที่สองเป็นโมฆะ แต่ถ้ายังไม่มีคำพิพากษาของศาลให้การสมรสครั้งที่สองเป็นโมฆะ การสมรสนั้นก็ยังคงอยู่และผู้ที่จดทะเบียนสมรสครั้งที่สองยังคงเป็นภรรยาโดยชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งในทางปฏิบัติจะเป็นเรื่องยุ่งยากมาก เพราะก่อนที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายจดทะเบียนจะสามารถรับจดทะเบียนสมรสให้ก็ต้องเมื่อได้มีการตรวจสอบจากศูนย์ข้อมูลกลางว่าด้วยการจดทะเบียนสมรสทั่วประเทศแล้วว่าผู้ขอจดทะเบียนสมรสไม่ได้มีคู่สมรสอยู่ก่อนหรือเคยมีอยู่แต่ปัจจุบันได้ขาดจากการสมรสแล้ว ถ้านายทะเบียนตรวจสอบเห็นว่ามีคุณสมบัติครบถ้วนจึงจะจดทะเบียนสมรสให้ การจดทะเบียนสมรสซ้อนจึงทำได้ยาก

มีคำถามว่า สมัยก่อนทำไมมีการจดทะเบียนสมรสซ้อนได้ง่าย ต้องตอบว่า สมัยก่อนไม่มีศูนย์ทะเบียนกลางที่ทันสมัย อาศัยหลักฐานได้จากการกรอกแบบฟอร์มให้ข้อมูลแก่ทางราชการเอง ซึ่งราชการก็ต้องเชื่อถือไปตามนั้นจนกว่าจะมีปัญหาเกิดขึ้นว่า เป็นการแจ้งเท็จหรือแสดงหลักฐานอันเป็นเท็จ จึงจะเป็นความผิดทางอาญา

แต่ผลของการจดทะเบียนยังคงอยู่ ซึ่งถึงแม้ว่าการจดทะเบียนสมรสครั้งที่สองเป็นโมฆะ แต่ต้องมีคำพิพากษาของศาลเสียก่อน ซึ่งในทางปฏิบัติจะมีปัญหายุ่งยากมาก

วิธีแก้ไขที่ดีที่สุดคืออย่าอู๋ตรีไปจดทะเบียนสมรสซ้อนจะเป็นการดีที่สุด

ทำไมมีการจดทะเบียนสมรสซ้อนได้ง่าย ต้องตอบว่า

“ สมัยก่อน ไม่มีศูนย์ทะเบียนกลางที่ทันสมัย อาศัยหลักฐานได้จากการกรอกแบบฟอร์ม ซึ่งราชการก็ต้องเชื่อถือไปตามนั้น จนกว่าจะมีปัญหาเกิดขึ้นว่า เป็นการแจ้งเท็จ หรือแสดงหลักฐานอันเป็นเท็จ จึงจะเป็นความผิดทางอาญา ”

ภาษีเงินได้จากอาชีพภรรยาน้อย

ภาษีเงินได้จากอาชีพภรรยาน้อย

โดย คร.อุกฤษ มงคลนาวิน

เรื่องในครอบครัวเป็นเรื่องที่ทุกคนสนใจ และหลายๆ คนไม่ได้สนใจ แต่เฉพาะเรื่องในครอบครัวของตัวเองเท่านั้น แต่ยังเข้าไปสอดรู้สอดเห็น หรือเข้าไปแทรกแซงเรื่องภายในครอบครัวของคนอื่นด้วย การกระทำดังกล่าวนี้ บางครั้งก็ทำไปโดยเจตนาดี บางครั้งก็ทำไปโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ แต่ก็ยังมีบางคนที่ชอบเข้าไปยุ่นววยเรื่องของชาวบ้าน โดยถือเป็นงานอดิเรกอย่างหนึ่ง และจะมีความสุขเป็นอย่างมาก ถ้าเห็นครอบครัวของคนอื่นแตกร้างหรือพังทลายลงต่อหน้าต่อตา เพราะอย่างน้อยก็อาจชดเชยกับความผิดหวังหรือขมขื่นในชีวิตครอบครัวของตน

และที่กำลังจะพูดกันนี้ก็หนีไม่พ้นปัญหาครอบครัว เพราะฉะนั้น ต้องทำความเข้าใจกันเสียก่อนว่า ไม่มีเจตนาเป็นอย่างอื่นนอกจากเอาเรื่องเกร็ดทางวิชาการมาเล่าสู่กันฟังพอประดับสติปัญญา และเรื่องที่ว่านี้จะได้แก่เรื่องกฎหมายครอบครัวที่ประเทศไทยได้ประกาศใช้มาตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๘ ซึ่งมีผลกระทบกระเทือนสถาบันครอบครัวเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่กำหนดเรื่องฉั่วเดียวเมียเดียว และเรื่องการจดทะเบียนสมรส

อันที่จริงบทบัญญัติแห่งกฎหมายทั้งสองเรื่องดังกล่าวมาแล้วนี้เป็นของดี เพราะประเทศไทยจะได้เจริญเท่าฝรั่งในสายตาฝรั่ง แม่น้ำน้ำพริก ผัก ปลาทุ ยังเป็นอาหารประจำชาติอยู่ก็ตาม ที่พูดอย่างนี้ก็เพราะถ้าคุณตามตัวบทกฎหมายแล้วฝรั่งคงนึกว่า บ้านเราเวลาชายหญิงสมรสกันคงจดทะเบียนสมรสกันทุกคู่ และสภาพการณ์เดิมที่เป็นอยู่ในเมืองไทยก่อนการใช้กฎหมายใหม่คือการที่ชายมีเมียหลวงเป็นร้อย มีเมียน้อยเป็นพัน คงหมดสิ้นไป ฝรั่งจึงหายหวาดกลัว และยอมยกเลิกสิทธิสภาพนอกอาณาเขตที่กดหัวคนไทยอยู่นานให้โดยไม่สู้เต็มใจ ยิ่งกว่านั้นยังแซ่ซ้องสรรเสริญว่า ประเทศไทยเป็นอารยประเทศแล้ว เพราะผู้ชายไทยมีเมียได้คนเดียว

แต่ถ้าฝรั่งได้รู้ถึงสภาพตามความเป็นจริงแล้วคงหัวหมุนเหมือนเป็นโรคลมบ้าหมู เพราะโดยทางปฏิบัติแล้วผู้ชายไทยจำนวนไม่น้อยก็ยังคงมีภรรยาหลายคนอยู่นั่นเอง โดยเฉพาะผู้ใหญ่ที่มีเงินทองเหลือใช้ ซึ่งนอกจากจะมีหนทางใช้เงินและได้รับความสดชื่นแล้ว ยังเป็นการแสดงความสามารถทางด้านการปกครองอีกด้วย จริงอยู่แม้ว่าบรรดาสตรีสาว ๆ เหล่านี้จะไม่นับว่าเป็นภรรยาโดยชอบด้วยกฎหมาย เพราะไม่ได้จดทะเบียนสมรส แต่การปฏิบัติที่คุณเธอเหล่านี้บางคนได้รับสูงส่งยิ่งกว่าภริยาโดยชอบด้วยกฎหมายเสียด้วยซ้ำไป จึงทำให้เมืองไทยมีอาชีพใหม่อีกอาชีพหนึ่งคืออาชีพเป็นภรรยาน้อย หรือนางบำเรอ เพราะเป็นอาชีพที่ทำรายได้ดีกว่าอาชีพอื่นๆ เพียงชั่วระยะเวลาอันสั้นเท่านั้นก็สามารถตั้งเนื้อตั้งตัวได้ มีที่ดิน ตึกทันสมัย รถยนต์ เครื่องประดับ ประเภทร้อยสนิมพิมพารณณ์วูบวบไปทั่วทั้งตัว นอกจากนั้น เกือบทุกคนยังได้รับเงินเดือนประจำ และในบางกรณีอาจมีโบนัสเป็นครั้งคราวอีกด้วย โดยไม่ต้องประกอบอาชีพอื่น

“
ผู้ชายไทยจำนวนไม่น้อย
ก็ยังคงมีภรรยาหลายคน
จริงอยู่แม้ว่าบรรดาสตรีสาว ๆ
เหล่านี้ จะไม่นับว่าเป็นภรรยา
โดยชอบด้วยกฎหมาย
เพราะไม่ได้จดทะเบียนสมรส
แต่การปฏิบัติที่คุณเธอเหล่านี้
บางคนได้รับสูงส่งยิ่งกว่า
ภริยาโดยชอบด้วยกฎหมาย
เสียด้วยซ้ำไป
”

ที่สำคัญที่สุดก็คือ กรมสรรพากรน่าจะได้กวัดขุ่นในการจัดเก็บภาษีเงินได้จากบุคคลเหล่านี้ตามประมวลรัษฎากร โดยถือว่าเงินและทรัพย์สินที่ได้รับนั้นเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา ๔๐ และไม่เข้าข่ายที่จะได้รับการยกเว้นตามมาตรา ๔๒

อย่างไรก็ตาม อาจมีผู้โต้แย้งว่า เงินได้ดังกล่าวนี้น่าจะได้รับการยกเว้นไม่ต้องรวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้ เพราะเป็นเงินได้ที่ได้รับการอุปการะโดยหน้าที่ธรรมจรรยา หรือจากการให้โดยเสน่หาเนื่องในพิธิหรือตามโอกาสแห่งขนบธรรมเนียมประเพณี (มาตรา ๔๒ (๑๐))

แต่เมื่อได้พิจารณาโดยละเอียดแล้ว จะเห็นได้ว่า เงินที่ได้นั้นไม่ใช่เป็นเงินที่ได้รับจากการอุปการะโดยหน้าที่ธรรมจรรยา เพราะชายหญิงไม่มีหน้าที่ตามธรรมจรรยาที่จะต้องอุปการะกัน การอุปการะกันกลับทำผิดธรรมจรรยาเสียด้วยซ้ำไป

เนื่องจากการเป็นภรยาน้อย
คงที่กล่าวมานี้ น่าจะสงเคราะห์เป็น
การประกอบอาชีพอย่างหนึ่ง ฉะนั้น
ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องควรจะได้สอดคล้อง
ให้ความช่วยเหลือตามสมควร เช่น
กรมแรงงานควรมีบทบาทในการ
คุ้มครองแรงงาน การทำสัญญาจ้าง
การเลิกจ้าง การระงับข้อพิพาทฯ ส่วน
กรมประชาสงเคราะห์ก็ควรพิจารณา
ออกพระราชบัญญัติสงวนอาชีพการเป็น
ภรยาน้อยไว้ให้แก่คนไทย เพิ่มเติม
จากอาชีพที่ได้ทำการสงวนไว้แล้ว

หรือถ้าจะถือว่าเป็นเงินได้จากการให้โดยเสน่หาเนื่องในพิธิหรือตามโอกาสแห่งขนบธรรมเนียมประเพณี เมื่อได้พิจารณาแล้วก็ไม่สามารถจะปรับเข้าได้อีก เพราะเงินได้นี้บางส่วนแม้จะเป็นการให้โดยเสน่หาก็จจริงแต่ก็ไม่ใช่การให้เนื่องในพิธิ เพราะไม่มีพิธิอะไรจะต้องทำ และไม่มีโอกาสแห่งขนบธรรมเนียมประเพณีเลย เนื่องจากสมัยนี้ประเทศไทยอนุญาตให้มีภรรยาได้คราวเดียว - แค่เพียงคนเดียวเท่านั้น เพราะฉะนั้นการมีภรรยาหลายคนย่อมขัดต่อกฎหมายและประเพณีอย่างแน่นอน

โดยสรุปแล้วบรรดาภรยาน้อยทั้งหลายจึงน่าจะต้องเสียภาษีเงินได้ตามประมวลรัษฎากร โดยคิดคำนวณการเสียภาษีตามบัญชีอัตราภาษีเงินได้สำหรับบุคคลธรรมดา ซึ่งกำหนดไว้ว่า ผู้ที่มีเงินได้สุทธิส่วนที่เกินกว่า ๔๐๐,๐๐๐ บาท จะต้องเสียภาษีเงินได้ร้อยละ ๕๐ ส่วนที่มีเงินได้สุทธิต่ำกว่านี้ก็ต้องเสียภาษีเงินได้ในอัตราลดหลั่นกันลงมา

แต่ยังสงสัยว่า เจ้าหน้าที่สรรพากรจะกล้าเก็บภาษีบรรดาภรยาน้อยเหล่านี้หรือไม่

“
โดยสรุปแล้วบรรดาภรยาน้อยทั้งหลาย
จึงน่าจะต้องเสียภาษีเงินได้
ตามประมวลรัษฎากร โดยคิดคำนวณ
การเสียภาษีตามบัญชีอัตราภาษีเงินได้
สำหรับบุคคลธรรมดา ”

กฎหมายปัจจุบันว่าด้วยภาระหน้าที่ของภรรยาน้อย

การเสนอแนะให้เก็บภาษีเงินได้จากอาชีพภรรยาน้อย แม้ว่าจะดูเป็นเรื่องเล็กน้อย ประกอบด้วยอารมณ์ขัน เพื่อแสดงว่ากฎหมายไม่ได้เป็นเรื่องหนักหนาสาหัสไปทั้งหมด เพราะถ้าจะพิจารณาโดยประกอบด้วยอารมณ์ขันก็ยอมทำได้

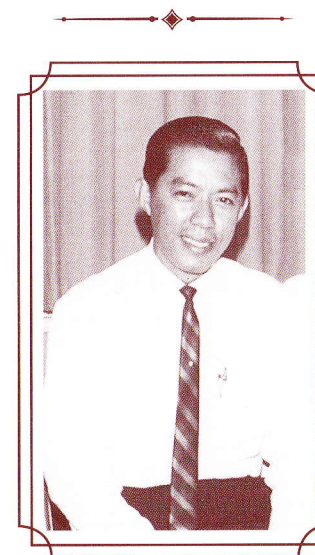
อย่างไรก็ตาม ปัญหาภรรยาน้อยหรือภรรยาที่ไม่ได้จดทะเบียนสมรสโดยชอบด้วยกฎหมาย ดูจะเป็นบุคคลพิเศษที่ไม่มีกฎหมายใดนำมาใช้บังคับได้ เพราะไม่ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเช่นเดียวกับบุคคลอื่นๆ และยังเป็นช่องทางให้สามีใช้เป็นช่องทางในการฟอกเงินที่ได้มาจากการกระทำโดยทุจริตหรือประพฤติดีมิชอบได้อย่างสะดวก เพราะไม่มีการตรวจสอบ

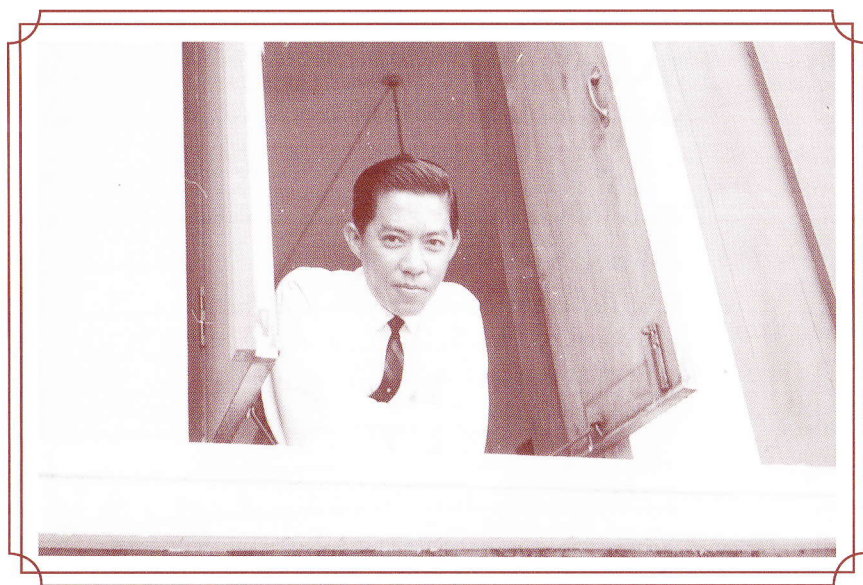
แต่ปัจจุบันกฎหมายได้พยายามหาทางแก้ไขโดยให้มีการแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ต้องยื่นแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง รวมทั้งต้องสำเนาแบบแสดงภาษีเงินได้

พร้อมทั้งหลักฐานที่เกี่ยวข้องต่อ ปปช. หรือองค์กรตรวจสอบอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ เช่น กรรมการการฟอกเงิน (ปปง.)

ดังนั้น ถ้ามีหลักฐานพอที่ควรเชื่อได้ว่าหญิงใดเป็นภรรยาน้อยของกลุ่มบุคคล ๗ กลุ่ม ได้แก่ นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมืองอื่น และผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่น ผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่น รวมทั้งเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติไว้จะต้องมีหน้าที่แสดงบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของตนเช่นเดียวกับผู้ที่เป็นคู่สมรสโดยชอบด้วยกฎหมาย และถ้ามีการฉ้อโกงไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน หรือจงใจยื่นบัญชีและเอกสารประกอบด้วยความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบจะต้องถูกลงโทษทางอาญาด้วย

การติดตามเรื่องทรัพย์สินและที่มาของทรัพย์สินว่าได้มาจากผู้ใด และได้มาโดยทางใดจะเป็นเรื่องที่หลบเลี่ยงได้ยากยิ่งขึ้น เพราะมีกฎหมายที่สามารถพิสูจน์การได้มาซึ่งทรัพย์สินและจะนำมาซึ่งการเสียภาษีเงินได้

หลากหลายแนวคิด อุกฤษ มงคลนาวิน

เล่ม ๑ สิทธิและสถานภาพทางกฎหมายของสตรีไทย

บรรณาธิการ ท่านผู้หญิงมณฑินี มงคลนาวิน

พิมพ์ครั้งที่ ๑ ๑๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

จำนวนพิมพ์ ๕๐๐ เล่ม

เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ 978-616-382-370-0

สงวนลิขสิทธิ์ โดย ดร.อุกฤษ - ท่านผู้หญิงมณฑินี มงคลนาวิน
ห้ามทำซ้ำ ดัดแปลง ไม่ว่าจะทั้งหมดหรือบางส่วน ไม่ว่าโดยวิธีการใด
เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากเจ้าของลิขสิทธิ์

พิมพ์ที่ บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)
๓๗๖ ถนนชัยพฤกษ์ แขวงตลิ่งชัน เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ ๑๐๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๔๒๒ - ๙๐๐๐ โทรสาร ๐ ๒๔๓๓ - ๒๗๔๒, ๐ ๒๔๓๔ - ๑๓๘๕
E-mail: aprint@amarin.co.th Homepage: <http://www.amarin.com>

"...ได้มีดำริที่จะจัดทำหนังสือ 'หลากหลายแนวคิด อุกฤษ มงคลนาวิน' ที่รวบรวมบทความ การบรรยาย การอภิปราย และข้อเขียนอื่นๆ ตั้งแต่กลับจากการศึกษากฎหมายที่ฝรั่งเศส เป็นต้นมา บทความที่รวบรวมไว้ ได้มีการแสดงข้อคิดเห็น ข้อวิจารณ์ และข้อเสนอแนะไว้มากมาย น่าจะเป็นประโยชน์แก่คนรุ่นหลังในการศึกษาเรียนรู้ เพื่อเทียบเคียงกับเรื่องราวเดียวกันในปัจจุบันว่ามีวิวัฒนาการในทางดีขึ้นบ้างหรือไม่ประการใด..."